časopis gréckokatolíckej cirkvi · 43. ročník · číslo 20 · 25.09.2011

slovo

Čo môžeme urobiť pre prírodu

Ján Pavol II. v Ľutine

Gymnázium bl. Pavla Petra Gojdiča v Prešove

Gymnázium bl. Pavla Petra Gojdiča je cirkevné gréckokatolícke gymnázium, ktoré nadväzuje na výchovno-vzdelávací odkaz blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča. Sídli na Bernolákovej ulici 21 na Sídlisku Sekčov v Prešove a jeho riaditeľkou je Ing. Helena Čitbajová. Zriaďovateľom školy je Gréckokatolícke arcibiskupstvo v Prešove. Spolu s gymnáziom sídli v tých istých priestoroch aj Základná škola s materskou školou bl. P. P. Gojdiča. V jednom komplexe tak máme možnosť poskytnúť úplné vzdelanie deťom od najútlejšieho veku až po maturitu.

Gymnázium začalo svoju činnosť v školskom roku 2004/2005 otvorením dvoch tried prvého ročníka so 46 žiakmi. Na ich vzdelávaní sa podieľalo 12 učiteľov. Do septembra 2009 škola sídlila na Ulici M. Benku a jej prvou riaditeľkou bola RNDr. Eva Sičáková. Už v začiatkoch svojej existencie gymnázium usporadúvalo celý rad vzdelávacích, duchovných, kultúrnych a športových akcií, ktoré sú už dnes neodmysliteľnou súčasťou života školy. Hlavnou prioritou školy je kvalitné vzdelávanie a zodpovedná výchova mladých ľudí v duchu katolíckej viery a morálky.

V súčasnosti je škola úplná a štruktúrovaná do štyroch ročníkov, pričom v každom ročníku sú spravidla 2 alebo 3 triedy. Špecifikom školy je jej veľkosť, čo pomáha vytvárať atmosféru jedného spoločenstva. Každoročne v škole študuje okolo 250 žiakov. Nižší počet žiakov v triede vytvára vhodnejšie podmienky na výchovu a vzdelávanie, na individuálny prístup k žiakovi. Už viac ako 150 žiakov úspešne zvládlo maturitnú skúšku a väčšina z nich vďaka získaným vedomostiam a spôsobilostiam pokračuje v štúdiu na vysokej škole.

Silnou stránkou školy je kvalifikovaný pedagogický zbor s priaznivou vekovou štruktúrou. V gymnáziu vyučuje 22 pedagogických zamestnancov, ktorí spĺňajú požadované odborné i pedagogické predpoklady, ale aj duchovné, mravné a ľudské predpoklady pre pedagogické a výchovné pôsobenie na žiakov.

Nevyhnutnou podmienkou na poskytnutie kvalitného vzdelania a výchovy sú vhodné priestorové a materiálno-technické podmienky školy. Gymnázium má 10 kmeňových učební, učebňu na vyučovanie informatiky, 3 jazykové učebne, 2 laboratóriá na vyučovanie prírodovedných predmetov, školskú knižnicu s čitárňou, kaplnku, priestory na aktívne využitie voľného času a spoločné činnosti žiakov, priestory na záujmovú činnosť po vyučovaní, priestory pre vedenie školy, zborovňu a kabinety. Škola využíva 2 telocvične a má aj svoju výdajnú školskú jedáleň. Na školské sväté liturgie okrem školskej kaplnky využíva aj Chrám Povýšenia sv. Kríža v Prešove.

V budúcnosti sa plánuje vybudovanie školského ihriska a zvýšenie počtu odborných učební, na čo sa využijú doposiaľ voľné priestory na prízemí hlavného pavilónu. Zabezpečovanie učebných pomôcok a zriaďovanie učební je financované z vlastných zdrojov a z prostriedkov získaných z projektov, do ktorých sa škola zapojila – vybavenie jazykovej učebne, špecializovaných učební, knižnice so študovňou. V tomto roku sa začne realizácia projektu, v rámci ktorého sa vymenia okná, zateplí budova a opraví fasáda.

Gymnázium bl. Pavla Petra Gojdiča je škola so všeobecným zameraním. Svojim žiakom však dáva možnosť výberu voliteľných predmetov (jazykového, humanitného, prírodovedného a ekonomického zamerania) podľa ich schopností a záujmov, aby mohli rozvíjať kompetencie potrebné na ďalšie štúdium a uplatnenie v živote. Škola sa úspešne zapája do množstva vzdelávacích súťaží a olympiád, ale aj do rôznych regionálnych projektov (Modlitby za školy, Deň narcisov, Deň nezábudiek, Boj proti drogám, Prešovčania Prešovčanom a pod.). Tiež si vytvára vlastné projekty, ktoré už majú svoju tradíciu a ktorými sa škola prezentuje na verejnosti (duchovné cvičenia žiakov, sviatok školy, imatrikulácia prvákov, otvorený deň školy, školský ples, Memoriál bl. P. P. Gojdiča v stolnom tenise, zahraničné exkurzie). Škola je otvorená aj pre mimoškolské záujmy žiakov. Vo viac ako 15-tich záujmových krúžkoch v ŠSZČ môžu žiaci rozvíjať svoj talent a nadanie, umelecké schopnosti a duchovný život.

Cieľom Gymnázia bl. Pavla Petra Gojdiča je neustále zlepšovať materiálno-technické podmienky školy, zvyšovať kvalitu vzdelávania a vychovávať zodpovedných mladých ľudí v duchu myšlienky patróna školy: „Boh je láska, milujme ho“. ■

Henrieta Nemcová

Hriech – najnebezpečnejší odpad

Z tohtoročných „enviro“ tém sa dozvedáme, že Boh stvoril a riadi celé stvorenstvo systémom „bezodpadového hospodárstva“ a že jediným producentom odpadov je človek. A tak všetky druhy odpadov v konečnom dôsledku ohrozujú zdravie a život človeka na tomto svete a skracujú životaschopnosť našej planéty. Sme toho očitými svedkami a vyvrátiť tento fakt nedokážeme.

Skúsme sa teda troška zamyslieť nad tým, kde pramenia skutočné príčiny ohrozenie človeka a celého stvorenstva z nadmernej produkcie nebezpečných odpadov. Ak vychádzame z teologickej pravdy, že Boh všetko stvoril aktom lásky, tak ho aj spravuje aktom lásky, v ktorej nemôže byť žiadne zlo ani v podobe akéhokoľvek odpadu. Boh vedie dialóg lásky so všetkým, čo stvoril. S celým neživým i živým stvorenstvom a s človekom, ktorému zároveň ponúkol aj normy na tento dialóg. Božia výzva k dialógu sa však odohráva v atmosfére viery, v atmosfére rozumového poznania a hlavne v atmosfére slobodného rozhodovania sa. A tu Boh podstúpil najväčšie „riziko“, keď stvoril slobodného človeka, ktorý môže svoju slobodu nielen využívať, ale aj zneužívať. Náš dialóg s Bohom v slobode už totiž môže priniesť ten najnebezpečnejší druh odpadu – hriech s jeho katastrofálnymi dôsledkami nielen pre prirodzený, ale aj nadprirodzený život.

Človek je teda pozvaný k dialógu, ktorým sa vytvárajú vzájomné vzťahy. Vedie dialóg s Bohom, so svojím blížnym, sám so sebou aj so stvorenstvorm. A tu si máme čo povedať aj na povzbudenie, aj na výstrahu. Ak zoberieme za základ Božiu normu Desatora, tak si správny mravný vzťah k stvorenstvu môžeme usmerňovať prostredníctvom troch príkazov:

Prvý Boží príkaz: „Ja som Pán Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov, aby si sa im klaňal.“ A tí iní bohovia – mamona, konzumný životný štýl, chamtivosť, nenásytnosť – sú tí, ktorým človek dnes rád slúži a klania sa im. Bohovia, ktorí ho nakoniec privedú do úplnej skazy.

Piaty Boží príkaz: „Nezabiješ!“ Tu sa nemyslí iba na priame zabitie človeka, ale aj na každý druh znečisťovania prírodného a životného prostredia, ktoré vedie nielen k akútnemu, ale aj pomalému ohrozovaniu zdravia človeka. Znečisťovanie ovzdušia, vody, pôdy, potravín, poškodzovanie zdravia alkoholom, nikotínom, drogami a inými návykovými látkami sú jednoducho hriechmi proti životu, sú kultúrou smrti.

Siedmy Boží príkaz: „Nepokradneš!“ Človek často zabúda na to, že jediným Pánom a majiteľom všetkého, čo nás obklopuje, je Boh. My sme Boží spolupracovníci, ale iba ako správcovia, nie vlastníci. Koristiť, drancovať, kradnúť, devastovať a plytvať tým, čo patrí rovnako všetkým ľuďom na zemi, znamená v podstate viesť neláskavý dialóg so stvorenstvom. A to nie je nič iné ako ťažký hriech.

Z tohto krátkeho výpočtu zásad pre láskavý dialóg človeka s Bohom, s blížnym a stvorenstvom jasne plynie poznatok, že vzťah človeka k stvorenstvu je výsostne morálnym problémom a patrí do matérie našich spovedí. Toto všetko však môže odpúšťať Boh a my môžeme a máme meniť svoje vzťahy k stvorenstvu a viesť s ním stále láskavejší dialóg bez najnebezpečnejšieho odpadu našich hriechov.

RNDr. Jozef Voskár
člen redakčnej rady

SLOVO NA ROK 2012

Redakcia časopisu Slovo oznamuje, že celoročný príspevok na časopis Slovo na rok 2012 **je vo výške 14 eur**. Pre tých, ktorí si objednajú viac ako 10 ks časopisu (hromadní odberatelia), je príspevok 12,50 eura, a to **do 15. novembra 2011.** V príspevku je zahrnutý aj nástenný kalendár na rok 2013 (expedovaný bude v jeseni 2012). Príspevok môžete uhrádzať buď šekom, alebo osobne v redakcii. Šeky budeme distribuovať v nasledujúcich číslach časopisu. **Tohtoroční odberatelia Slova dostanú nástenný kalendár na rok 2012 s dvojčíslom 24/25** do 20. novembra 2011.

z obsahu

8 Ján Pavol II. v Ľutine
ľutinský odpust

10 Čo môžeme urobiť pre prírodu
stvorenie očakáva Božie deti

12 Mojžiš
katechéza Svätého Otca (2)

13 Veľkňaz s nebom v srdci
za Mons. Rudolfom Balážom

14 Ukázal mi cestu
rozhovor s Marošom Šatným

16 Zastavenia nad rodinou
moderný Babylon (1)

18 Letné stretnutia mladých
Juskova Voľa

19 Svedecvo herca
Jima Caviezela (2)

20 Po prázdninách
keď nehľadali Boha

35 Modlime sa k Pánovi
liturgická katechéza

40 Vzkriesenie Lazára
zamyslenie nad ikonou (2)

■ **Nového (piateho) apoštolského exarchu pre ukrajinských veriacich byzantského rítu vo Veľkej Británii, biskupa Hliba Lonchynu**, ustanovil pontifikálnou božskou liturgiou v Katedrále Svätej rodiny v Exile v Londýne 2. augusta vladyka Svjatoslav Ševčuk v rámci svojej pastoračnej návštevy ukrajinských gréckokatolíckych veriacich vo Veľkej Británii 1. až 8. augusta. (www.ugcc.org.ua)

■ **Tému 15. Svetových dní mládeže** oznámil Benedikt XVI. na generálnej audiencii 24. augusta. Je ňou Ježišova výzva „Choďte a získavajte učeníkov zo všetkých národov". SDM sa budú konať v roku 2013 v meste Rio de Janeiro.

■ **Múzeum mincí a medailí venované pamiatke Jána Pavla II.** otvorili v polovici augusta v Čenstochovej. Obsahuje približne 5 500 medailí a mincí s obrazom bl. Jána Pavla II. Otváracej slávnosti predsedal krakovský arcibiskup kardinál Stanisław Dziwisz.

■ **Teologický kongres vo Viedni** ***Skúmanie hraníc telesnosti*** sa konal 25. až 28. augusta a zúčastnilo sa na ňom asi 250 európskych teológov. Európska spoločnosť pre katolícku teológiu vyhlásila pri tejto príležitosti súťaž o najlepšiu teologickú knihu roka 2009 – 2010. Laureátom ceny sa stal český teológ, sociológ a filozof Mons. Tomáš Halík za svoje dielo *Vzdáleným nablízku*.

■ **Seminár o poslaní kresťanských cirkví v Európe** *Poslanie cirkví v Európe – súčasné výzvy a príležitosti* organizovaný Konferenciou európskych cirkví (KEK) sa uskutočnil v Budapešti od 28. do 31. augusta. Účastníkov stretnutia pozdravil kardinál Péter Erdő, arcibiskup Budapešti a predseda Rady európskych biskupských konferencií (CCEE).

■ **Medzikresťanské sympózium v Solúne** *Svedectvo Cirkvi v súčasnom svete* sa konalo od 30. augusta do 2. septembra z iniciatívy rímskej Pápežskej univerzity Antonianum a Fakulty pravoslávnej teológie Aristotelovej univerzity v Solúne.

Českí gréckokatolíci putovali na Svätú Horu

Druhá celoexarchátna púť gréckokatolíkov v Českej republike na Svätú Horu sa uskutočnila 28. augusta pri príležitosti Sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky podľa starého kalendára. Zúčastnilo sa na nej 300 farníkov so svojimi duchovnými z Liberca, Chomutova, Plzne, Pardubíc, Hradca Králové, Mladej Boleslavi, Mělníka a Prahy. Hlavným celebrantom bol apoštolský exarcha Mons. Ladislav Hučko. Spolu s ním koncelebrovali Mons. Milan Hanuš, generálny vikár, otec Mgr. Vasyl Slyvotskyj, biskupský vikár pre Ukrajincov, mitr. Kornel Baláž a otcovia Ludvík Šťastný, Igor Bibko, Ivan Semotyuk, Tomáš Mrňávek, Jaroslav Huljak a Adrián Kostilnik. Liturgickým spevom prispel Zbor svätého Vladimíra z Prahy pod vedením profesorky Oľgy Mandovej. Vo svojej homílii sa otec biskup Ladislav venoval zdôrazneniu úlohy Božej Matky a potrebe vybudovania spoločného vedomia gréckokatolíkov v Českej republike. Po obede sa pútnici ešte pomodlili hymnus Akatist k Božej Matke. (www.exarchat.cz)

Patriarchálny snem v Brazílii sa venoval zasvätenému životu

Predstavitelia Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi (UGKC) z tridsiatich archieparchií, eparchií a cirkevných spoločenstiev v Amerike, Európe, Ázii a Austrálii sa stretli v brazílskom Prudentopole na 5. zasadnutí patriarchálneho snemu, venovanému zasvätenému životu v UGKC. Oficiálne otvorenie snemu sa uskutočnilo 31. augusta vo farskom chráme otcov baziliánov. Zasadnutia snemu prebiehali do 4. septembra.

V úvodnom príhovore Svjatoslav Ševčuk uviedol, že účastníci sa budú zaoberať mníšskym životom v ich cirkvi, tým, akým by mal byť, a čo dnes Cirkev očakáva od zasvätených osôb. „Toto zhromaždenie je dobrou príležitosťou deliť sa so skúsenosťami a postaviť do centra záujmu celej Cirkvi povolanie k zasvätenému životu," uviedla hlava UGKC.

V priebehu štyroch dní účastníci snemu diskutovali o tom, ako vytvoriť nevyhnutné podmienky na rozvoj povolaní k zasvätenému životu. Bolo prednesených šesť prednášok a 15 diskusných príspevkov.

Téma prvého dňa venovaná Božiemu povolaniu zamerala pozornosť na to, prečo Boh povoláva človeka k zasvätenému životu. Účastníci zasadnutí hovorili o tradičnom mníšskom živote, mníšstve v dejinách a tradícii UGKC, identite zasvätených osôb na Ukrajine. Osobitnú pozornosť venovali charizme zakladateľov zasvätených spoločenstiev UGKC, východným vetvám západných rádov a spoločenstiev UGKC a spoločenstvám zasvätených laikov v ich cirkvi.

2. septembra účastníci snemu diskutovali o očakávaniach Cirkvi od zasvätených osôb v súčasnom svete. Príspevky sa týkali očakávaní veriacich od zasvätených osôb, úlohy zasvätného života v kultúre a vzdelávaní a službe zasvätených osôb v školstve. Praktická skúsenosť misijnej práce bola predstavená v závere na príklade činnosti zasvätených osôb v Brazílii. Osobitná pozornosť bola venovaná osobitostiam evanjelizácie a katechizácie v Brazílii a sociálnym aktivitám.

Tretí deň priniesol rokovania týkajúce sa výchovy zasvätených osôb. Hlavné prednášky boli venované úlohe a misii modlitebnej a intelektuálnej výchovy v živote zasvätených osôb. Pozornosť prednášajúcich bola zameraná na úlohu rodiny, mládežníckych organizácií a farských spoločenstiev pri vzniku povolaní k zasvätenému životu.

Patriarchálny snem o zasvätenom živote v UGKC sa skončil 4. septembra božskou liturgiou. Po nej sa gréckokatolícki biskupi presunuli do mesta Curitiba, kde do 10. septembra prebiehalo zasadnutie Synody biskupov UGKC. (www.ugcc.org.ua)

Týždeň pre rodiny na Sigorde splnil očakávania

Tohtoročné leto bola služba Centra pre rodinu na Sigorde zameraná na dva turnusy týždňových rodinných táborov. Ukázalo sa, že je to skvelá forma rodinnej dovolenky s bohatým moderovaným programom pre všetkých členov. Druhý turnus sa uskutočnil 8. – 14. augusta. Nosnou témou programu bolo *Hľadanie skutočného pokladu*, ktorého súčasťou boli dobrodružné lesné hry a súťaže pre deti aj celé rodiny, zbieranie skúseností a zručností dôležitých pre život, škola dobrých skutkov či tvorivé spoznávanie prírody, turistika a športové turnaje, ale aj *opekačka* a filmové večery. Rodičia mohli využiť prednášky zamerané na prehĺbenie manželských a rodinných vzťahov, spoločné modlitby a priestor na manželskú komunikáciu.

Tábor splnil očakávania trinástim rodinám, ktoré pricestovali z rôznych kútov Slovenska i spoza hraníc. (František Sochovič)

Arcibiskup Ján Babjak SJ zavítal na odpust do Šašovej

Archieparchiálna odpustová slávnosť na jednom z najstarších pútnických miest gréckokatolíkov v Šašovej sa začala v sobotu 13. augusta podvečer posviackou kaplnky, svätením vody zázračného prameňa a posviackou obnoveného interiéru chrámu, kde je umiestnená zázračná ikona Presvätej Bohorodičky, ktoré vykonal otec arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ. Potom spoločne s pätnástimi kňazmi z okolia slávil archijerejskú svätú liturgiu. V homílii vystríhal pred hriechom a vplyvmi modernej doby, ktoré sa vkrádajú medzi vzťahy v rodine a v spoločenstve a následne ich rozvracajú. Ako vzor pre dnešok dal Bohorodičku, ktorá nielen ako Mária, sestra Marty, si sadla k Ježišovým nohám a počúvala jeho slovo, ale ho aj s pokorou uskutočňovala.

Celou slávnosťou rezonovalo poďakovanie správcovi farnosti otcovi Kamilovi Fechovi a jeho veriacim za obnovu interiéru chrámu. Liturgický program pokračoval celonočným bdením, večierňou a utierňou. Odpustová slávnosť vyvrcholila v nedeľu slávnostnou svätou liturgiou s myrovaním. Hlavným celebrantom bol nový protopresbyter Bardejovského protopresbyterátu a farár v Bardejove otec Ján Hromo a kazateľom otec František Dancák, autor knihy *Šašová a jej zázračná ikona*, ktorá vyšla tohto roka vo vydavateľstve Petra v Prešove. (Vojtech Lakomý)

V Michalovciach si pripomenuli 10. výročie blahorečenia Metoda Dominika Trčku

Odpustová slávnosť bl. hieromučeníka Metoda sa uskutočnila 27. – 28. augusta v kláštornom chráme redemptoristov v Michalovciach. Tohto roka je 10. výročie jeho beatifikácie v Ríme pápežom bl. Jánom Pavlom II. Odpustová sobotňajšia slávnosť sa začala ružencom, pokračovala veľkou večierňou s lítiou a vyvrcholila archijerejskou svätou liturgiou, ktorú celebroval košický eparcha vladyka Milan Chautur CSsR. Vo svojej kázni poukázal na hrdinstvo bl. Metoda, ktoré je vzorom aj pre nás, aby sme odvážne svedčili o evanjeliu a boli kresťanmi aj v prostredí, ktoré kresťanstvo neprijíma. Nemáme sa prispôsobovať svetu, ale meniť svet svojím príkladom. Po božskej liturgii protoigumen redemptoristov otec Jaroslav Štelbaský viedol modlitbu za uzdravenie duše i tela s pomazaním svätým olejom.

Nedeľný program sa začal oficiálnou rannou modlitbou Cirkvi, utierňou na počesť bl. Metoda. Potom bola svätá liturgia, na ktorej predniesol homíliu otec Jozef Kišák CSsR. Po svätej liturgii nasledoval Moleben k bl. Metodovi s prednášaním poďakovaní a prosieb ľudí. Slávnostnej nedeľnej svätej liturgii predsedal protosynkel Košicej eparchie Vladimír Tomko. V homílii poukázal na potrebu neustáleho odpúšťania blížnym. Krásnym príkladom je bl. hieromučeník Metod. Na konci života verejne odpustil všetkým nepriateľom. Odpustová slávnosť poobede zhromaždila spoločenstvo nielen mladých rodín s deťmi v kláštornej záhrade na agapé. (Metod Lukačik)

■ **Spomienku na nespravodlivo väznených v Leopoldove**, na ktorej sa zúčastnili bývalí politickí väzni, otvorila v sobotu 27. augusta v leopoldovskom Kostole sv. Ignáca archijerejská svätá liturgia, ktorej predsedal gréckokatolícky prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ. Po svätej liturgii si účastníci pripomenuli pamiatku väznených a obetí politických represálií kladením vencov pred múrmi väznice.
Na zhromaždení sa zúčastnil prvý podpredseda vlády Ján Figeľ, ministerka spravodlivosti Lucia Žitňanská a podpredsedovia Národnej rady Milan Hort a Pavol Hrušovský. Slávnosť bola zavŕšená modlitbou na bývalom väzenskom cintoríne.

■ **20. augusta sa v Sečovciach uskutočnil *Pohár dobrej pohody*.** Gréckokatolícka farnosť usporiadala farský turnaj v plážovom volejbale v kategórii dievčat a zmiešaných družstiev. Na podujatí sa zúčastnilo tridsať mladých ľudí z gréckokatolíckej a rímskokatolíckej farnosti na území mesta Sečovce. Poďakovanie patrí mnohým sponzorom, ktorí podporili akciu, a hlavne mladým organizátorom, od ktorých vyšla iniciatíva usporiadať takéto podujatie. (Tomáš Haburaj)

■ **Kardinál Ján Chryzostom Korec, emeritný biskup Nitrianskej diecézy, oslávil 24. augusta 60. výročie biskupskej konsekrácie.** Pastoračná a literárna činnosť kardinála Korca je odrazom takmer päťdesiatročného dramatického diania v Cirkvi na Slovensku v minulom storočí. Počas komunistického útlaku, keď všetky úsilia štátnej politiky obmedziť činnosť Cirkvi smerovali k jej zámernej likvidácii, prijal 24. augusta 1951 ako 27-ročný tajne z rúk biskupa Pavla Hnilicu biskupskú vysviacku len rok po kňazskej vysviacke. V rokoch 1990 – 2005 pôsobil ako nitriansky sídelný biskup.

■ ***Bodka za prázdninami*** – tak sa volal program pripravený pre žiakov, študentov a učiteľov v obci Trhovište. Stretnutie sa uskutočnilo 1. septembra v spolupráci gréckokatolíckej a rímskokatolíckej

farnosti. Program sa začal predpoludním prijatím sviatosti zmierenia, svätou liturgiou, pri ktorej zúčastnení prosili o dary Svätého Ducha a Božie požehnanie do nového školského roka, posvätením aktoviek a krížikov pre všetkých zúčastnených. Súťažné popoludnie rôznych tímov zakončil chutný guľáš, ktorý pripravili rodičia. (Anna Gavaľová)

■ **Triduum k blaženému hieromučeníkovi M. D. Trčkovi** sa uskutočnilo 2. – 4. septembra vo farnosti Trhovište. Redemptorista otec Atanáz Mandzák CSsR počas troch dní veriacich oboznámil so životom blaženého. Pri relikviách sa konali modlitby a pobožnosti. „Od blahorečenia našich mučeníkov uplynulo 10 rokov. Aké ovocie to prinieslo našim veriacim, našej farnosti, našej Cirkvi?“ Táto otázka zaznela pri katechézach aj modlitbách. (Anna Gavaľová)

■ **8. ročník medzinárodného festivalu duchovnej piesne *Boh je láska*** sa uskutočnil 2. – 4. septembra. Festival organizovalo Združenie šíriace kresťanskú kultúru so sídlom vo Vranove nad Topľou-Čemernom. V prvý deň festivalu vystúpili zbory v gréckokatolíckych chrámoch vo Vranove-Čemernom, Sečovskej Polianke a Banskom. Na druhý deň sa uskutočnil galakoncert v Mestskom dome kultúry vo Vranove n.T. za účasti Chrámového zboru bl. P. P. Gojdiča z Vranova n.T.-Čemerného, Chrámového zboru sv. Cyrila a Metoda zo Stropkova, Zboru Chrysostomos z Vranova n. T., Zboru bl. Metoda Dominika Trčku CSsR zo Starej Ľubovne, Chóru Kamerálneho Cappella Musicae Antiquae Orientalis z Poľska. Vyvrcholením bola nedeľná svätá liturgia, na ktorej vystúpil domáci Zbor bl. P. P. Gojdiča a zbor z Poznane (Poľsko). Celkovo vystúpilo viac ako 150 spevákov. V rámci programu sa 3. septembra uskutočnil v Gréckokatolíckom centre Bárka v Juskovej Voli seminár na tému *Sakrálne umenie – význam zborového spevu v chráme*. Diváci si mali možnosť vypočuť skladby v staroslovienčine, ktorými si pripomenuli duchovné hodnoty našich predkov. Podujatie podporilo Ministerstvo kultúry SR, VÚC Prešov, mesto

Gréckokatolíci z diaspóry putovali na Staré Hory

Veriaci Bratislavskej eparchie sa okrem každoročnej púte v Šaštíne stretávajú a modlia na niektorom z pútnických miest Slovenska. Tohto roka to boli Staré Hory. 1 septembra v bazilike minor na Starých Horách začali nový cirkevný rok archijerejskou svätou liturgiou vedenou vladykom Petrom Rusnákom za účasti kňazov a veriacich eparchie. Po obedňajšej prestávke odznela prezentácia projektu *Adopcia srdca* zameraná na podporu štúdia detí v chudobných krajinách, ktorú viedla p. Martina Holečková, pracovníčka Misijného sekretariátu pallotínov v Hronskom Beňadiku. Púť sa zakončila modlitbou Akatistu k Bohorodičke pri prameni Studnička. (Zuzana Sabolová)

Vladyka Ján Babjak SJ otvoril v katedrále nový školský rok

V pondelok 5. septembra slávil prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove archijerejskú svätú liturgiu pri príležitosti začiatku nového školského roka. Zúčastnili sa na nej predovšetkým študenti a pedagógovia Gymnázia bl. Pavla Petra Gojdiča v Prešove a Strednej zdravotníckej školy sv. Bazila Veľkého v Prešove.

Otec arcibiskup im v homílii odporúčal, aby putovali na pútnické miesta, obzvlášť do Ľutiny a Litmanovej, kde môžu čerpať nielen vodu z vodovodu, ale živú vodu – Božie slovo. Aby neopovrhli týmto slovom živého Boha, lebo toto slovo je pravdivé. „Nedajte sa oklamať. Božie prikázania nie sú obmedzenia, ale usmernenia pre naše životné cesty. Žite múdro svoj život, podľa Božej múdrosti, ktorá človeka vedie k pokore,“ povedal vladyka.

Medzi koncelebrujúcimi kňazmi bol aj nový riaditeľ Gréckokatolíckeho arcibiskupského školského úradu otec Anton Uhrín. (Ľubomír Petrík)

Apoštolský nuncius navštívil Litmanovú

Mariánski ctitelia v hojnom počte prišli v nedeľu 4. septembra na horu Zvir v Litmanovej, kde sa konala septembrová púť za účasti vzácneho hosťa – apoštolského nuncia na Slovensku arcibiskupa Mons. Maria Giordanu. Táto púť je od roku 2008 každoročne výročím vyhlásenia hory Zvir za mariánske pútnické miesto Prešovskej archieparchie.

Hlavným celebrantom archijerejskej svätej liturgie bol prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ. Vo svojej homílii evanjeliovú otázku mladíka: „Čo mám robiť, aby som dosiahol večný život? Čo mi ešte chýba?“ aktualizoval na pútnikov. „To je tvoja a moja bytostná otázka, brat, sestra! Čo mám robiť, Pane? Ako mám žiť? V duchu ju kladieme Ježišovi a on nám cez Božie slovo odpovedá. Ježiš nám hovorí, aby sme to, čo máme, vedeli použiť na dobro. Aby sme odtiaľ odišli s radostným srdcom. Áno, ide tu o múdrosť. Bohorodička nás učí tejto múdrosti života, pravého života s Bohom, ktorý je ukrytý pred očami múdrych tohto sveta a ponúka sa maličkým, čiže všetkým tým, ktorí detinsky dôverujú Božej Matke a jej Synovi, ktorí sa modlia ruženec, ktorí sa vedia deliť... Verím, že medzi tých maličkých – múdrych, ku ktorým sa zaradzuje aj Panna Mária, pokorná Pánova služobnica, ktorá ustavične počúvala Božie slovo a plnila Božiu vôľu, sa zaradíme my všetci.“

V závere homílie sa poďakoval nebeskej Matke za Svätého Otca Benedikta XVI., „ktorý v tomto chaotickom svete nebojácne a správnym smerom vedie Kristovu Cirkev“, a zvlášť za prítomnosť apoštolského nuncia, „ktorý nás prišiel povzbudiť k hlbšiemu duchovnému životu, k vernosti Božej Matke a k vernosti jej Synovi Ježišovi Kristovi“.

Apoštolský nuncius na Slovensku Mons. Mario Giordana v závere slávnosti pozdravil všetkých pútnikov a odovzdal im pozdrav Svätého Otca Benedikta XVI. Pripomenul im jeho veľkú úctu voči Gréckokatolíckej cirkvi, „ktorá vždy vo svojej histórii, a najmä počas smutného obdobia totalitného režimu, bola verná Petrovmu nástupcovi, aj keď niekedy za cenu prenasledovania a veľkého utrpenia“. Zdôraznil aj zmysel putovania na toto pútnické miesto, keď povedal: „Zišli sme sa tu dnes, aby sme sa modlili k našej nebeskej Matke. Prichádzame so svojimi potrebami, aby ich ona predložila svojmu Synovi Ježišovi Kristovi... Prosíme Boha, aby nám na príhovor Ježišovej matky dal potrebné milosti na rozvoj našej viery“. Poukázal aj na prameň vernosti Kristovi. „Ak sme dnes svedkami toho, ako vaša Cirkev prežila totalitné prenasledovanie a ako zostala verná pravde, Kristovi a Petrovmu nástupcovi, tak je to preto, že vaši predkovia pokladali za potrebné živiť svoju vieru, ktorá sa pre nich stala prameňom takej sily, ktorej sa nedokázala vzoprieť žiadna iná – ani ľudská, ani diabolská, lebo v nich bola sila Božia. A tá ich posilňovala v každodennom kráčaní vo vernosti Bohu... Prajem vám, milovaní bratia a sestry, drahí pútnici, aby vaša vernosť Kristovi nachádzala svoj prameň v modlitbe, aj v tej mariánskej, a to či už tu v Litmanovej, alebo vo vašich rodinách, či hocikde inde. Presvätá Bohorodička nech je pre vás vzorom.“

Slávnostnú svätú liturgiu koncelebroval aj emeritný biskup Ján Eugen Kočiš, rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku prof. Tadeusz Zasępa, protosynkel Prešovskej archieparchie Michal Onderko, protosynkel Bratislavskej eparchie Vladimír Skyba a viacero ďalších kňazov. Mnohí kňazi pútnikom poslúžili sviatosťou zmierenia. Historickú udalosť návštevy apoštolského nuncia na tomto pútnickom mieste umocnilo aj nádherné slnečné počasie. (Ľubomír Petrík)

V Košiciach posvätili pozemok na nový chrám

V jednej z košických gréckokatolíckych farností na sídlisku Nad Jazerom sa na sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky 8. septembra uskutočnila historická udalosť. Vladyka Milan Chautur, košický eparcha, posvätil pozemok na výstavbu nového chrámu, ktorý bude stáť vedľa doterajšieho bohoslužobného provizória. Súčasne bol na pozemku uložený základný kameň stavby a vztýčený veľký drevený kríž. Na slávnosti boli prítomní aj predstavitelia magistrátu mesta, miestnej samosprávy a množstvo veriacich.

Vladyka Milan v homílii uviedol, že sviatok má veľa paralel s udalosťou posvätenia priestoru na chrám. „Pre Boha je chrámom celý vesmír, v ňom sa odzrkadľuje Božia prítomnosť. V dejinách Šalamún postavil prvý chrám Bohu. Ale Boh sa chcel ešte viac priblížiť človekovi“, preto dovoľuje, aby sa Mária stala živým Božím chrámom. Vladyka ďalej poukázal na to, že človek dneška si neuvedomuje, že sám je chrámom Svätého Ducha. Preto treba stavať nové chrámy, aby sme sa vrátili späť k Bohu.

Na záver slávnosti vyslovil odhodlanie nielen začať, ale aj dokončiť stavbu člen farskej rady Dr. Ján Lemeš. Miestny farár otec Vladimír Varga sa poďakoval vladykovi Milanovi za podporu a vyzval všetkých k modlitbe, aby sa bohumilé dielo podarilo aj uskutočniť. (Michal Hospodár)

Vranov n. T., Mestský dom kultúry a Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika. (Štefan Zahorjan)

■ **Septembrová fatimská sobota**, ktorá sa uskutočnila 3. septembra v Klokočove, bola tematicky zameraná na Krista Učiteľa. V tematickej prednáške otec M. Pejo povedal, že v Ježišových časoch sa žiaci zaujímali predovšetkým o život svojho učiteľa. „Slová boli iba doplnkom procesu vyučovania. Ani kresťanstvo sa nemožno naučiť z katechizmu. Treba ho odovzdávať svedectvom života, najmä v rodinách.“
Svätú liturgiu pre pútnikov slávil protosynkel eparchie Vladimír Tomko spolu s kňazmi Sobraneckého protopresbyterátu. V homílii na evanjelium o uzdravení slepého uviedol, že Kristus je našou oprávnenou nádejou. „Kristus nás uzdravuje aj dnes a správne vidieť znamená správne žiť.“ Veriacich povzbudil, aby radostne vnímali Božiu prítomnosť vo svete a svoju živú vieru odovzdávali aj deťom. Po svätej liturgii nasledoval Moleben k Presvätej Bohorodičke so zasvätujúcou modlitbou. (Michal Hospodár)

■ **Podujatie *Hurá, škola už nás volá*** zorganizovalo 3. septembra občianske združenie Dúbravčan v Dúbravke pri Michalovciach pod vedením otca R. Demka, p. M. Bajužika a M. Bajužikovej. Program na ukončenie prázdnin, v ktorom nechýbali súťaže, futbal, volejbal, výborný guláš, hudba a torta k 3. výročiu založenia občianskeho združenia, sa začal o 17.00 hod. (M. Demková)

■ **Rektor KU vymenoval nového dekana Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku.** V nasledujúcom štvorročnom funkčnom období bude na tomto poste pôsobiť prof. Cyril Hišem. Vymenúvací dekrét si z rúk rektora KU prof. Tadeusza Zasępu prevzal počas pravidelného rokovania širšieho vedenia, ktoré sa uskutočnilo v utorok 6. septembra. Do úradu dekana slávnostne nastúpi 1. októbra. Ako kandidáta na nového dekana ho zvolil akademický senát fakulty 13. mája.

Ján Pavol II. v Ľutine

Najväčšie pútnické miesto Prešovskej archieparchie v Ľutine navštívilo v nedeľu 21. augusta 20 000 mariánskych pútnikov, ktorí prišli osláviť sviatok Zosnutia Presvätej Bohorodičky a pripomenúť si 160. výročie zjavení sv. Mikuláša na ľutinskej hore.

Inštalácia relikviára a posviacka kaplniek, spovedníc a kríža

Tohtoročná archieparchiálna púť sa stala významnou aj preto, že v sobotu 20. augusta prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ v miestnej bazilike minor inštaloval k verejnej úcte relikviár s relikviou bl. Jána Pavla II., ktorú Prešovskej archieparchii daroval krakovský arcibiskup a metropolita kardinál Stanisław Dziwisz. Vladyka Ján zároveň posvätil dve nové kaplnky, z ktorých jedna je zasvätená blahoslaveným gréckokatolíckym mučeníkom Pavlovi Petrovi Gojdičovi OSBM, Vasiľovi Hopkovi a Metodovi Dominikovi Trčkovi CSsR a je na nej osadený umelecký reliéf od akademického sochára Otmara Olivu, ktorý bude aj budúcim generáciám pripomínať vernosť gréckokatolíckych biskupov, kňazov, rehoľníkov, rehoľníčok a veriacich v utrpení počas komunizmu, ale aj vzkriesenie Gréckokatolíckej cirkvi v bývalom Československu v roku 1968. Druhá kaplnka je zasvätená sv. arcibiskupovi a divotvorcovi Mikulášovi. Vladyka Ján posvätil aj dvanásť nových spovedníc a obnovený kríž na skale nad areálom baziliky. Začalo sa tiež s úpravami na ľutinskej hore.

V sobotu večer počas archijerejskej svätej liturgie v priamom prenose Rádia Lumen prešovský arcibiskup v homílii zdôraznil význam Božieho slova v živote človeka. Pútnikom dal do pozornosti posynodálnu apoštolskú exhortáciu Svätého Otca Benedikta XVI. *Verbum Domini* a dodal: „Áno, slovo Božieho Syna je ten skutočný poklad pre ľudí tohto sveta. Či sú to evanjeliá, Skutky apoštolov, alebo listy sv. Pavla, či ostatné knihy Nového zákona, všetky sú pre nás veľkou silou a svetlom na našej ceste pozemským životom. Pravda, treba poznať aj Starý zákon, aby sme videli to úžasné prepojenie, že všetky Božie prisľúbenia Starého zákona majú naplnenie v Novom zákone, v Ježišovi Kristovi. Podobne aj my gréckokatolíci musíme poznať svoju minulosť, bolestné päťdesiate roky minulého storočia, ktoré znamenali likvidáciu našej cirkvi, jej pochovanie a po osemnástich rokoch jej vzkriesenie, aby sme porozumeli súčasnému rozkvetu Gréckokatolíckej cirkvi a jej poslaniu. Z vyznávania viery a z utrpenia našich mučeníkov biskupov, kňazov i veriacich sa zrodilo hojné Božie požehnanie. Buďme všetci veľmi zodpovední, vážme si tieto Božie dary a rozvíjajme ich, aby Cirkev rástla a bola znamením Božej lásky a vernosti aj pre dnešného človeka.“ Zároveň poďakoval za obetavú prácu na pútnickom mieste miestnemu duchovnému otcovi Jozefovi Novickému, ako aj Matúšovi Havrilovi, ktorého ocenil medailou bl. Pavla Petra Gojdiča OSBM.

Bohatý duchovný program pokračoval celú noc v bazilike minor v obci aj na ľutinskej hore. Priestor mala nová evanjelizácia skrze hlbokú byzantskú duchovnosť i prostredníctvom hnutí a spoločenstiev, ktoré pôsobia v Prešovskej archieparchii.

Sláviace spoločenstvo Cirkvi

V nedeľu odpustová slávnosť vyvrcholila slávnostnou archijerejskou svätou liturgiou v priamom prenose Slovenskej televízie, ktorej hlavným celebran-

tom bol prešovský arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ. Homíliu pútnikom ohlásil košický eparcha Milan Chautur CSsR, ktorý vyznal, že pôvodne mal homíliu na tejto púti predniesť banskobystrický biskup Rudolf Baláž, ktorého si však Pán povolal k sebe. Preto, ako povedal, sa rozhodol ohlásiť Božie slovo v duchu mariánskej úcty zosnulého biskupa Rudolfa. Keď on hovoril o Panne Márii, dával do popredia dve skutočnosti, a to, že základom mariánskej úcty je matka. Preto často hovoril o viere svojej matky, ktorá ho vychovávala v kresťanskom duchu. Druhou skutočnosťou je trvalé pokánie, ku ktorému ľudí pozýval počas fatimských sobôt, ktorých sláveniu ako biskup pravidelne predsedal. „Každá dobrá matka chce pre dieťa len to najlepšie. Ako je potom možné, že naše dobré mamy veľakrát zabúdajú upriamovať pozornosť detí na to, čo je trvalé, večné?“ zamyslel sa vladyka Milan. Preto matky povzbudil, aby pripravovali svoje deti aj na stretnutie s Bohom, aj na večnosť. O pokání sa vyjadril, že je to trvalý stav duše, v ktorom si človek stále viac uvedomuje svoju hriešnosť, nie však preto, aby upadal do pesimizmu, ale aby sa s dôverou obrátil k Bohu. „Boh aj hriešnika vie zakomponovať do dejín spásy. Aj my hriešnici môžeme byť blažení, ak skrze pokánie smerujeme k Bohu.“

Gréckokatolícki pútnici zaslali Svätému Otcovi Benediktovi XVI. pozdravný list, v ktorom uvádzajú: „Svätý Otec, ďakujeme Vám za Vaše homílie, príhovory, encykliky, exhortácie či knihy, za službu Petra, ktorou nás evanjelizujete a posilňujete vo viere. Ďakujeme dobrotivému Bohu za dar, ktorý nám dáva vo Vašej osobe a službe. Táto odpustová slávnosť je súčasťou duchovnej prípravy na jubilejný rok 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Prosíme Pána, aby ste pri tejto príležitosti mohli navštíviť našu krajinu a stretnúť sa aj s veriacimi Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.“

Na slávnosti sa zúčastnilo sedem biskupov. Popri vladykoch Jánovi a Milanovi aj vladyka Vasile Bizau z Baia Mare z Rumunska, vladyka Atanáz Orosz, apoštolský exarcha z Miškolca z Maďarska, vladyka Benedikt Aleksijčuk, pomocný biskup Ľvovskej archieparchie, Mons. Wiesław Lechowitz, pomocný biskup Tarnovskej diecézy z Poľska, a vladyka Ján Eugen Kočiš, emeritný pomocný pražský biskup. Koncelebrovalo veľa kňazov byzantského a latinského obradu zo Slovenska a zahraničia, medzi ktorými bol aj bývalý jasovský opát Tomáš Bartal, rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku prof. Tadeusz Zasępa a riaditeľ Biskupského úradu v Banskej Bystrici Mons. Vladimír Farkaš. Medzi pútnikmi bol aj predseda Prešovského samosprávneho kraja Peter Chudík a ďalší hostia, sponzori a obetaví ľudia, ktorým vladyka Ján poďakoval za pomoc pri zveľaďovaní pútnického miesta. Miestny farár Jozef Novický vyjadril vďaku otcovi arcibiskupovi Jánovi za jeho iniciatívy pre Ľutinu, ktorá je jeho srdcovou záležitosťou podobne ako Litmanová. ■

Ľubomír Petrík
snímky: Mária Žarnayová

NA 5 MINÚT

Rozhovor s novovymenovanou generálnou radkyňou Kongregácie sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (SSNPM) **sr. Štefániou Jurčenkovou**

Ako ste prijali svoje vymenovanie do funkcie generálnej radkyne?
V bázni a v odovzdanosti Božej pomoci. Keďže som bola jednou z asistentiek generálnej kapituly, ktorá viedla voľby generálnych radkýň, pri čítaní hlasovacích lístkov s mojím menom ma napĺňal zvláštny pocit strachu z vlastnej maličkosti a nedostatočnosti. Uvedomila som si, že sestry celej kongregácie vložili do mňa veľkú dôveru, a ja ich nechcem sklamať.

Kde budete pôsobiť a čo bude vašou náplňou?
Nasledujúcich 6 rokov budem pôsobiť v generálnom dome v Ríme v pozícii generálnej radkyne. Budem viesť Kongregáciu sestier služobníc, ktorá pôsobí cez jednotlivé provincie na všetkých svetadieloch okrem Afriky a Antarktídy. Náplň práce sa dozviem v októbri, keď už bude zostava generálneho vedenia kompletná. Súčasťou generálneho vedenia je generálna predstavená so svojimi radkyňami, sekretárkou a ekonómkou. Pracovný tím bude súčasťou medzinárodnej komunity a spolupráca sa rozšíri aj na spolusestry mimo generálneho vedenia. Bude to spolupráca s jednotlivými provinciami, rôznymi inštitúciami a kongregáciami Vatikánu. V generálnom dome už pôsobí jedna spolusestra zo Slovenska, sestra Damiána. Zaujímavé je, že obidve pochádzame z Ďačova.

Kedy odchádzate zo Slovenska? Máte aj nejakú víziu spojenú so svojou službou?
Odchádzam 30. septembra. Pod ochranou Presvätej Bohorodičky 1. októbra chcem začať aj svoje nové pôsobenie v Ríme. Čo má čaká, neviem. V takej pozícii som ešte nebola. Určité predstavy mám, lebo som bola v provinciálnom vedení uplynulých 6 rokov, čiže asi niečo podobné, ale rozšírené na celý náš „služobnícky svet“. Osobné vízie nemám, lebo moje poslanie a náplň služby bude vychádzať zo záverov 12. generálnej kapituly. Nech si Boh poslúži mojou osobou tam, kam ma teraz posiela.

Helena Krenická

Čo môžeme urobiť pre prírodu

Slovensko je krajina bohatá na peknú prírodu. Na pomerne malom území sa striedajú rôzne prírodné typy – od nížin cez pahorkatiny až po vysoké hory.

Popri kultúrnej krajine sú u nás ešte zachované vzácne spoločenstvá rastlín tak južného, ako aj severného typu, ba aj potomstvá z doby ľadovej. Na Slovensku sa ešte nachádzajú druhy voľne žijúcich zvierat, ktoré už v iných krajinách nie sú. V našej prírode sa nachádza mnoho malebných scenérií a množstvo vzácnych minerálnych vôd. Na Slovensku existuje deväť národných parkov: Tatranský národný park, Pieninský národný park, Národný park Nízke Tatry, Národný park Malá Fatra, Národný park Veľká Fatra, Národný park Slovenský raj, Národný park Muránska planina, Národný park Poloniny, Národný park Slovenský kras a celý rad chránených území ako napr. Vihorlat, Poľana, Štiavnické vrchy, Ponitrie a ďalšie, v ktorých žije mnoho vzácnych druhov rastlín a živočíchov. To všetko je naše bohatstvo, ktoré si máme ceniť a chrániť. K tomu sa pripája kultúrne bohatstvo našich regiónov. Veď na Slovensku vždy boli a ešte aj miestami pretrvávajú osobitné zvyky a spôsoby života. To všetko je popri bohatej histórii nášho národa naše kultúrne dedičstvo.

Povinnosť starať sa

Vo Svätom písme čítame: „A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na obraz Boží ho stvoril, muža a ženu ich stvoril. Boh ich požehnal a povedal im: ‚Poďte a množte sa, a naplňte zem! Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa hýbe na zemi.'" (Gn 1, 27 – 28). Človek má teda spravovať stvorenstvo. Vládnuť však neznamená zotročovať, ale zodpovedne spravovať. Blahoslavený Ján Pavol II. vo svojom posolstve napísal: „Na záver tohto posolstva sa chcem priamo obrátiť na mojich bratov a sestry v Katolíckej cirkvi, aby som im pripomenul dôležitú povinnosť, ktorou je starostlivosť o celé stvorenstvo. Zasadzovanie sa veriaceho za zdravé životné prostredie pramení priamo z jeho viery v Boha Stvoriteľa, z poznania dôsledkov dedičného hriechu a osobných hriechov a z istoty, že Kristus ho vykúpil. Úcta k životu a dôstojnosti ľudskej osoby zahrňuje aj úctu a starostlivosť o stvorenstvo, ktoré je spolu s človekom povolané oslavovať Boha" (Ján Pavol II.; *Pokoj s Bohom Stvoriteľom, pokoj s celým stvorenstvom*; Posolstvo k 1. januáru 1990).

Drobnými krokmi ku kráse a úžitku

Postoj úcty a starostlivosti by mal byť viditeľný v našich farnostiach, ktoré sú miestnymi cirkvami – duchovnými spoločenstvami, uprostred ktorých pôsobí Kristus. Zvlášť mladí ľudia a stredná generácia by sa mali snažiť o užší vzťah k prírode. V okolí kostolov, cirkevných budov možno vysádzať stromy a kry charakteristické pre daný kraj. Tiež medonosné rastliny, byliny trvalky, kry a stromy, tak sa vytvoria podmienky na chov včiel a zaistí sa dostupná potrava pre zimujúce vtáctvo. V okolí kostolov, cirkevných budov, cintorínov, cirkevných polí, lesov možno umiestňovať búdky alebo základy hniezd pre vtáctvo, a tak prispieť k jeho rozmnoženiu. Takýmto aktivitám by sa mohol venovať miestny skauting, ktorý treba vo farnostiach zriaďovať a podporovať.

Mnohé naše obce sa nachádzajú v blízkosti alebo priamo v chránených prírodných územiach. Obce alebo farnosti by mohli v spolupráci so zodpovednými za ochranu prírody v chránených územiach budovať náročné chodníky a inštruované osoby by mohli po nich sprevádzať turistov a hostí. Mohlo by to byť aj riešenie zamestnanosti a návštevníci by spoznali bohatstvo našej prírody.

Naše obce by sa mali kúpať v zeleni a v kvetoch. Aj chov zvierat v obciach by mal byť v esteticky riešených, výsadbou obklopených voliérach, výbehoch, oplôtkach, oborách, ktoré navodzujú atmosféru prírodného prostredia. Zvieratá treba chovať v im prirodzených spoločenstvách a rešpektovať ich potreby správania a nároky na prostredie.

V našich obciach by mal fungovať predaj hygienicky čistých, zdravotne neškodných, čerstvých, v mieste predaja vypestovaných potravín. Za takými potravinami by prichádzali obyvatelia mesta a mohlo by to byť aj zdrojom príjmov pre vidiecke obyvateľstvo.

V našich obciach, ale aj farnostiach by sa mal obnoviť chov včiel, veď zdravý med je dôležitá potravina pre človeka. Pred desaťročiami to boli práve kňazi, ktorí napomáhali chovu včiel na Slovensku.

V našich obciach by sa mohla uplatniť a v niektorých oblastiach sa aj úspešne rozvíja agroturistika – možnosť víkendového alebo dovolenkového ubytovania hostí, ktorí by mali možnosť vidieť chov domácich zvierat, ich prirodzené spoločenstvá s mláďatami. Hosťom možno ponúknuť miestne jedlá, predstaviť miestny folklór. Pre návštevníkov možno organizovať výjazdy do prírody na netradičných povozoch (mulice, valachy, voly). V obciach, ale aj vo farnostiach možno chovať slovenské plemená zvierat a pestovať slovenské odrody ovocia, ktoré zanikajú. Tak by sa naše obce, ale aj farnosti stali príťažlivými pre návštevníkov, čo má aj ekonomický význam.

Viaceré farnosti na Slovensku vlastnia lesy a poľnohospodársku pôdu a mnohé obce spravujú lesy (urbár). Les zohráva nielen krajinotvornú úlohu, ale ovplyvňuje klímu, má vodohospodársku funkciu, produkciu pôdy, kyslíka a pôsobí aj na psychiku ľudí. Les treba chrániť, jeho prírastok musí byť väčší ako úbytok. Farnosti a obce môžu spravovať lesy prírode blízkym spôsobom. To znamená vyrubovať len jednotlivé stromy (výberkové hospodárenie) alebo úzke pásy stromov (podrastové hospodárenie), pričom les sám vymladzuje, alebo sa vysádzajú stromy vhodné na danú lokalitu. Stromy je vhodné spiľovať v jeseni (november, december) a na mieste odkôrovať. Tak sa obnaží spiaci škodlivý hmyz a stane sa dostupnou potravou vtáctvu. Do pozostalých pňov možno naočkovať užitočné drevokazné huby (napr. hlivu ustricovú).

Hniezdeniu vtáctva v lese môžeme napomáhať rozmiestnením hniezdnych búdok. Na cirkevných poliach je vhodné ponechať mokrade ako dôležité biotopy a neobrábať ich, podobne niektoré kroviny. Štát aj Európska únia dotujú tieto prírode ponechané územia. Tak cirkevné lesy, ako aj polia môžu byť ukážkou prístupu ľudí k prírode.

Svedectvo o viere

Nie na poslednom mieste je v našich farnostiach svedectvo o viere svätením nedele, prežívaním liturgických období – predvianočného a vianočného obdobia, pôstneho obdobia, veľkonočného obdobia, mariánskeho mesiaca máj, ružencového mesiaca október a pod. Naše kostoly majú aj veľkú historickú a umeleckú hodnotu, ktoré hodno spoznávať. Nie bez významu sú aj ľudové zvyky, ako je folklór, fašiangy, hody, miestne divadlo, jedlá a pod. Treba sa vyvarovať zábav, v ktorých je násilie (napr. rodeo), a nepreberať nekriticky rôzne formy zábav zo zahraničia.

Blahoslavený Ján Pavol II. zdôrazňoval, že Slovensko má dôležitú úlohu v Európe byť svetlom svojou kresťanskou vierou, mariánskou úctou a vernosťou Petrovmu nástupcovi. Dôležité je aj naše svedectvo o našom vzťahu k prírode ako Božiemu daru. Kto iný, ak nie kresťania, si majú ceniť život, ktorý okrem našej Zeme v celej slnečnej sústave nie je? Kedysi ani na Zemi život nebol, a teraz je. Za tým je Boh, pôvodca života. ■

Jozef Kanianský

Autor je tajomníkom Environmentálnej subkomisie KBS.

snímky Tatier: sxc.hu

WEBOVÉ STRÁNKY

www.pokrov.sk

So začiatkom nového školského roka sa nanovo začína i naša rubrika o predstavovaní a približovaní webových stránok venovaných našej cirkvi. Dnes začíname s vynovenou rubrikou, ktorá bude predstavovať webové stránky gréckokatolíckych farností doma alebo v zahraničí.

Prvou bude stránka gréckokatolíckej Farnosti Presvätej Bohorodičky Ochrankyne v Košiciach-Nad jazerom *www.pokrov.sk*. Na *Úvod* stránky sa dostanete hneď po nakliknutí na stránku, kde dostanete prvé informácie o najnovších udalostiach

v živote farnosti. Rubrika *Farnosť* vám predstaví históriu farnosti i jej personálne obsadenie kňazmi od jej založenia. Všetky záložky sú umiestnené v hornom okraji obrazovky a ďalšou z nich je rubrika *Život farnosti*, ktorá približuje fungovanie farnosti a sprostredkúva základné informácie o liturgických sláveniach. Farnosť bola založená len nedávno, a tak nemá vlastný chrám. S jeho stavbou začala farnosť len pred niekoľkými dňami a je mu venovaná rubrika *Stavba chrámu*. Samozrejme, nechýba ani *Fotogaléria*.

Predstavovanie webových stránok gréckokatolíckych farností má za sebou svoju premiéru. Sú pripravené nové webové domény, ktoré budú postupne v tejto rubrike predstavované, no je mnoho tých, o ktorých nevieme. Už teraz sa teším na vaše podnety, ktoré zašlete na e-mailovú adresu redakcie Slova.

Mikuláš Jančuš

Mojžiš 2

Mojžiš sa ďalej odvoláva na Božiu vernosť. Pripomína mu jeho prisľúbenia: „Spomeň si na svojich služobníkov Abraháma, Izáka a Izraela, ktorým si na seba samého prisahal a prisľúbil: ‚Rozmnožím vaše potomstvo ako hviezdy na nebi a celú túto zem, o ktorej som hovoril, dám vášmu potomstvu, aby ju vlastnilo na večné veky!', a tým aj celé dejiny, počnúc praotcami ľudu, jeho vyvolením, ktoré bolo čisto Božou iniciatívou. Nebolo zásluhou Izraelitov, že prijali prisľúbenia, ale slobodným Božím rozhodnutím a jeho láskou" (porov. Dt 10, 15). Mojžiš teraz žiada Pána, aby verne pokračoval v dejinách vyvolenia a spásy a odpustil svojmu ľudu. Orodovník Mojžiš nehľadá výhovorky pre hriech svojho ľudu, nevypočítava zásluhy ani svojho ľudu, ani svoje, ale odvoláva sa na Božiu milosť: na Boha slobodného, plného lásky, ktorý neprestáva hľadať toho, kto sa od neho vzdialil, Boha, ktorý zostáva vždy verný sebe samému a ponúka hriešnikovi možnosť vrátiť sa k nemu a vďaka jeho odpusteniu sa stať spravodlivým a schopným vernosti. Mojžiš žiada od Boha, aby sa ukázal silnejším ako hriech a smrť a svojou modlitbou podnieti Boha k tomuto Božiemu zjaveniu. Prostredník života je solidárny so svojím ľudom; túži iba po spáse, po ktorej túži aj samotný Boh, dokonca odmieta perspektívu stať sa novým ľudom, ktorý by sa Bohu páčil. Veta, ktorou sa Boh k nemu obrátil: „Z teba urobím veľký národ", nie je ani len vzatá do úvahy týmto Božím „priateľom", ktorý je naopak pripravený vziať na seba vinu svojho ľudu so všetkými jej dôsledkami. Keď sa po zničení zlatého teľaťa vráti na vrch, aby opäť prosil o spásu pre Izrael, povie Pánovi: „A teraz alebo im odpusť ich previnenie, alebo ak nie, vymaž ma zo svojej knihy, ktorú si napísal". Modlitbou, túžiac po tom, po čom túži Boh, modliaci vstupuje stále hlbšie do poznania Pána a jeho milosrdenstva a stáva sa schopným takej lásky, ktorá vrcholí až v úplnom darovaní samého seba.

V postave Mojžiša, ktorý stojí na vrchole hory tvárou v tvár Bohu, oroduje za svoj ľud a ponúka seba samého za obetu slovami: „vymaž ma zo svojej knihy", cirkevní otcovia videli predobraz Krista, ktorý na vrchole kríža skutočne stojí pred Bohom nielen ako priateľ, ale ako Syn. A nielen sa ponúka za obetu, ale svojím prebodnutým srdcom túto obetu vykonáva, necháva sa „vymazať". Stáva sa, ako hovorí sv. Pavol, hriechom, berie na seba naše hriechy, aby nás zachránil. Jeho orodovanie nebolo iba solidaritou, ale identifikovaním sa s nami: nesie nás všetkých vo svojom tele. Tak celá jeho existencia človeka a Boha Syna je výkrikom k Božiemu srdcu. Je odpustením, ale odpustením, ktoré pretvára a obnovuje.

Myslím si, že by sme sa mali zamyslieť nad touto skutočnosťou. Kristus stojí pred Božou tvárou a modlí sa za mňa. Jeho modlitba na kríži je pre všetkých ľudí, je pre mňa: modlí sa za mňa, trpel a trpí za mňa, identifikuje sa so mnou, berie si naše telo a ľudskú dušu. Pozýva nás, aby sme vstúpili do tejto jeho identity, stali sa jedným telom a jedným duchom s ním, pretože z tej výšky kríža priniesol nie nové zákony napísané na kamenných tabuliach, ale seba samého, svoje telo a krv ako novú zmluvu. Tak nás identifikuje so sebou, prijímame jeho krv a jeho telo. Pozýva nás vstúpiť do tejto identifikácie, zjednotiť sa s ním v našej túžbe, stať sa s ním jedným telom a duchom. Modlime sa k Pánovi, aby nás táto identifikácia s ním pretvorila, obnovila, pretože odpustenie je obnova, je premena.

Chcem teda zakončiť túto katechézu slovami apoštola Pavla kresťanom v Ríme: „Kto obžaluje Božích vyvolencov? Boh, ktorý ospravedlňuje? A kto ich odsúdi? Kristus Ježiš, ktorý zomrel, ba viac – ktorý bol vzkriesený, je po pravici Boha a prihovára sa za nás? Kto nás odlúči od Kristovej lásky? ... ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá..., ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi" (Rim 8, 33 – 35. 38. 39). ■

TKKBS

preložil Ľubomír Rebek

(dokončenie z minulého čísla)

snímka: wordpress.com

Michal Franko

Veľkňaz s nebom v srdci

(Za diecéznym biskupom Rudolfom Balážom)

Božím určením ste sa stali
neúnavným robotníkom v Pánovej vinici.
Veľkňazom, ktorého obdivovali,
veľkňazom Božím s nebom v srdci.
A od júla tohto roka sme za vami už
len slzy v smútku vylievali.
Odišiel obor Cirkvi. Vzácny muž.
A nad Bystricou, rodným Nevoľným,
sa čierne mraky kotúľali.
Aj nebo rozprestrelo čierny flór...
za vami, otec biskup, monsignor...

Len dve desiatky rokov
nebolo na duši okov.
Lebo nie každá sloboda
bola naozaj slobodná!

Vláčili vás, ako chceli,
spomenuli väzenie i cely...
Strašili triptychom aj paragrafom.
Ako s Kristom na kríži robili, čo chceli,
tak zaobchádzali aj s otcom Rudolfom.
Už nemohli vymyslieť väčšiu blamáž,
hanebné poníženie biskupa a svätej Cirkvi.
I za naivné lži, klamstvá, diecézny Baláž
rád by aj život svoj ťažký
skropil v kvapkách krvi!

Lebo nič nie je krajšie a milšie,
ako s Kristovým krížom kráčať bližšie,
až hore k Panne Márii
a s ňou pobudnúť na Kalvárii
alebo na Golgote. Všade kráčali
ste ako po hrboľatej magistrále.
Ukrutnú bolesť srdca stále ste máčali
v živej vode kalicha, v Božej katedrále.

V pamäti Cirkvi ste známy
aj lyrizovanými slovami:
Intelektuálny teológ.
Slovenský oltárny klenot.
Prísny mravokárca.
Štedrý sebadarca.
Hojných darov Ducha darca.
Pravdy Cirkvi rázny obhajca...
A mnohé iné prívlastky
ozdobili váš život kňazský...
A preto vás milujeme, preto ctíme,
za dušu sa úpenlivo modlíme.
Odkazu vášho srdca sa pevne držíme...
Prasklo už. Ale nevzdalo to.
Aj my vydržíme?

Srdcom hľadíme na oblohu,
úprimne vďačíme Pánu Bohu
za dar viery, za slobodu
Cirkvi svätej a národu.

Pod Urpínom v Božích brázdach
už nekráča pracovitý gazda...
Na oráčine kľačia kľače pluhové.
Zvonivým hlasom slávičie vtáča piskľavé
na strunistú lýru smutne brnká...
Ďobe do tvrdých hrúd a na drobno ju drobí
svojím pyštekom... A keď sa už narobí,
ORÁČ do kyprej pôdy zaseje zrnká
na nové chleby, požehnanú úrodu.
A čaká na pokrm pre čeľade človečie
a na sýtu poživeň aj pre kŕdle vtáčie.
Na slávu Bohu, na chválu národu.

Pod Urpínom, v slovenskom srdci,
roní slzy na námestí v Bystrici
Boží ľud za kňazom so srdcom vrúcnym
s pohľadom ľútostivým a plačúcim.

Pod Urpínom zostala nedooraná brázda...
Tak náhle do lona zeme
odišiel múdry gazda.
Zo zeme do zeme, na úrodné semä...

Už je doorané... V tej chvíli
rodná zem žalostivo kvíli...
Už nikdy nepríde do katedrály
náš otec drahý, biskup milý.
V službe pre BOHA, v úmornej drine,
tak v mestách, ako aj na dedine,
z lásky k deťom zodral sa v práci.
Smúti Slovensko, smútia rodáci.

Dôstojný otec biskup,
veľkňaz s nebom v srdci!

Život je neľahký, narýchlo ste žili
a s údolím sĺz sa narýchlo rozlúčili.
Za veriacich z východu
na rozlúčku poslednú
do venca živých kvetov
úctivo a dôstojne
s vôňou láskavých slov
aj za seba osobne,
za veriacich s účasťou
a úprimnou sústrasťou,
dojímavo, žiaľno-bôľne
v objatí smútku v tom čase nemom
i zbožné duše v chráme Pánovom
aj náš veľkňaz, rodák z Hažína,
chvála Cirkvi, nášho Zemplína,
prešovský arcibiskup metropolita,
otec vladyka Babjak Ján.

Nech ho Všemohúci dobrý Pán
pevným a dobrým zdravím požehná!
Na mnohaja i blahaja lita...

Smútok sa stelie po Starých Horách,
po rodnom kraji, Pánových nivách.
Po grúňoch, dolinách, cez Španiu dolinu,
od dunajských vĺn až k Zemplínu,
od Tatier až k Vihorlatu,
zavíňa nás v pravdu zlatú
pravda otca Baláža,
čo srdcu pokoj prináša.

Preto i dnes, viac ako včera,
hlbokou bolesťou sa srdce zviera:
Budete nám veľmi chýbať.
Ťažký povzdych ostal iba.

Rodná zem otcov, nevoľnianska,
nech je vám na tom briežku ľahká...
Opretý o Pánovu nádej
na slávne vzkriesenie
spočívajte spokojne...
Nech vás zohrieva naša láska
i Božia Matka naša nebeská...

Nuž zbohom, či vlastne do videnia v nebi.
Aj v hrobe nech vás spev anjelov velebí.
A ešte vám čosi rečiem nakoniec:
Dobrý pastier náš, starostlivý otec!

S Bohom ste žili, s Bohom aj odišli...
V tichom srdci zeme
nech sa vám tíško drieme...

Nech nebo krásne, blažené, nekonečné
je vašou katedrálou na veky večné!
Je to nádherná slasť mať v nebi svoju vlasť...

V Udavskom 15. augusta 2011,
na slávnosť Nanebovzatia Panny Márie

SLOVO 20 | 2011

Ukázal mi cestu

V súčasnosti pôsobí ako riaditeľ Domova sociálnych služieb a domova dôchodcov sv. Dominika v Petrovanoch. Je otcom dvoch detí, ale tak trocha aj otcom Gréckokatolíckej charity na území Slovenska. Ing. Maroš Šatný si pri príležitosti 20. výročia jej vzniku zaspomínal na svoje 15-ročné pôsobenie v prešovskej charite.

Boli ste pri vzniku gréckokatolíckej charity. Aká bola situácia pred dvadsiatimi rokmi?

Začalo sa to tým, že po revolúcii pricestovala na Slovensko p. Felicitas Filipová, pracovníčka rakúskej charity, ktorá obišla všetky biskupstvá na Slovensku. Prišla s iniciatívou a začala komunikovať so zástupcami biskupstiev. V tom čase aj samotné biskupské úrady začínali svoju činnosť. Biskup Ján Hirka bol v tom čase iba administrátorom vtedajšieho Prešovského biskupstva. V tom čase sídlil biskupský úrad na mieste dnešného farského úradu na Hlavnej ulici. Súčasne s obnovou Gréckokatolíckej cirkvi, diecézneho úradu a diecéznej štruktúry, napr. aj seminára, sa formovala aj charita.

Po rokoch som začal pátrať po histórii charity. Zistil som, že prvá systémovejšia činnosť sa uskutočňovala cez otca Mariána Potaša. V tej dobe sa zrejme činnosť sústreďovala na distribuovanie potravinovej a materiálnej pomoci. Bolo to tesne po vojne. Existuje list zo súkromnej zbierky otca Mariána z roku 1947, kde píše, že na zriadenie *diecezálnej* pobočky dostal 8 000 korún. To boli začiatky, a my sme tiež vlastne začínali od nuly.

Kto vás navrhol a vymenoval do funkcie riaditeľa?

Administrátor biskupstva Mons. Ján Hirka prostredníctvom svojho tajomníka M. Hučka. Po príchode pani Felicitas, ktorá ponúkla možnosť, že rakúska charita bude cez Slovenskú katolícku charitu financovať v každom biskupstve jedného pracovníka pre charitu, hľadali človeka, ktorý by túto prácu mohol rozbehnúť. V tomto regióne ešte nikto netušil, čo to vlastne znamená.

Na začiatku som teda pôsobil ako diecézny pracovník. Potom sme dostali pečiatku s názvom Diecézne pracovisko SKCH. Keď sa zavŕšil proces rozbehu pracovísk, bol som po piatich rokoch vymenovaný za riaditeľa diecéznej charity.

Prečo ste prijali toto pozvanie?

V tom čase som bol vlastne ešte mládežník, vyštudovaný strojný inžinier. V roku 1991 som mal 24 rokov a dobrú prácu v telekomunikáciách. Bolo to nové, perspektívne a rozvíjajúce sa odvetvie. Keď prišla ponuka charity, potreboval som čas na rozmyslenie. Zrazu som mal všetko nechať tak a ísť do neznáma.

V 23 rokoch som sa obrátil. Začal som žiť svoj vzťah s Bohom. Moje obrátenie bolo prijatím celého môjho dovtedajšieho života a odovzdanie sa Bohu v plnosti a intenzite. V tom čase som veľmi intenzívne prežíval čas s Bohom, ako hovoria protestanti – učil som sa „chodiť s Pánom“. Je to veľmi pekný výraz na to, že človek komunikuje s Bohom. Pýta sa ho na veci. Nechá sa viesť, nerobí si svoje plány. Vtedy som pocítil Božie pozvanie opustiť istoty. Takže rozhodol Boh. A aj keď moji rodičia nerozumeli tomu, prečo som sa takto rozhodol, moje rozhodnutie rešpektovali. Vybojoval som si tento zápas a išiel som za pánom Hučkom. No a on mi povedal: „No vieš, Maroš, už netreba. Ide tam pracovať nejaká pani, lebo nemá prácu, a ty prácu máš.“ Dôvody boli logické, no napriek tomu som sa Boha pýtal: „Bože, robíš si zo mňa žarty? Necháš ma vybojovať taký zápas, a potom povieš: ‚Ďakujem, už neprosím?‘ Mohol si ma ušetriť takéhoto zápasu a rozhodovania.“ Išiel som do chrámu modliť sa a povedal som Bohu: „Dobre, ako ty chceš“. Asi o tri dni si ma znova zavolal biskupov tajomník s tým, že mi znova ponúkol to miesto. S odstupom času som to vnímal tak, že Boh chcel moje rozhodnutie, ale zároveň aj odovzdanie sa. Rozhodol som sa, ale vrátil som mu to nanovo do jeho vôle. A potom som to nanovo dostal.

S akými problémami ste sa v začiatkoch museli boriť?

Na začiatku neboli žiadne problémy. Boli sme plní radosti, entuziazmu z objavovania nového sveta. To je ako keď dieťa vypláva na more a nemá žiadne problémy, to až potom, neskôr...

Keď prišli ďalší pracovníci, museli sme už riešiť rôzne vzťahové problémy.

Na začiatku som dostal jednu plechovú skrinku s jednou poličkou v *nebíčku* (v pastoračnej miestnosti na fare, ktorá bola na najvyššom poschodí pod strechou), a to bolo moje pracovisko. Najprv som si sám musel definovať, čo je to charita, hľadať náplň. V tom čase prebiehala vojna v Juhoslávii. Odtiaľ prišla na Slovensko skupina 60 detí. Z úradu práce ma oslovili, či im nemôžem pomôcť s programom. To bola prvá väčšia činnosť. V tom istom úrade som stretol Daniela Hurtuka (bol to môj spolužiak z priemyslovky), ktorý si hľadal prácu. A tak sa stal mojím prvým spolupracovníkom.

Neskôr k nám pribudol tretí muž – Miro Petrík. Veľa vecí sme riešili cez mládežnícky zbor pri katedrále. Spolupracovalo s nami veľa dobrovoľníkov aj bohoslovcov, pomáhali, s čím bolo treba. Bolo to pekné obdobie plné radosti.

S akou víziou ste vstupovali na pôdu charity a ako sa tá vízia rozvíjala?

Toto slovo na mňa pôsobí veľmi nadnesene a učene. Často počúvam o víziách. Pre mňa bolo dôležité ísť, hľadať a plniť Božiu vôľu. Nikdy som sa nepozeral ďaleko dopredu, lebo sa ani veľmi nedalo. V začiatkoch išlo skôr o krátkodobé plány. Vnímali sme, že sa po revolúcii začali na uliciach objavovať bezdomovci. Dovtedy bezdomovstvo oficiálne neexistovalo. Príživníctvo sa trestalo. Začali sme týchto ľudí vnímať a snažili sme sa im nejakým spôsobom pomôcť, zháňali sme im potraviny alebo šatstvo.

Prvá naša cesta bolo vytvorenie sociálno-charitatívnych centier. Mali sme jednu kanceláriu vedľa kancelárie biskupa. Na jednej chodbe teda ľudia stáli a čakali na potravinové lístky vedľa návštev na biskupský úrad. Videli sme potrebu získať nový priestor. Miro Petrík prišiel s myšlienkou, že z Jarkovej ulice sa sťahujú veterináři a ostala tam prázdna budova. Tak sme sa o ňu uchádzali. Už bolo načase. Pre dobro charity aj všetkých ostatných.

A kto bol v tom čase vašou najväčšou oporou?

Ťažko povedať. Všetci tak nejako rovnakým dielom. Daniel bol veľmi precízny, ja som bol vždy živelný (a dodnes som). Miro bol autorita, vyštudovaný veterinár, uvážlivý. On potom prevzal na seba ťarchu rekonštrukcie budovy na Jarkovej ulici.

Na charite ste pôsobili 15 rokov. Čo sa vám podarilo a čo nie?

Ja som to stále vnímal ako Božie dielo, necítil som sa ako odborník To je ako keď človek pestuje fazuľu, ale nikdy predtým ju nepestoval. Kto je vtedy odborník? Nesnažil som sa veľmi odstrihávať, ale viac-menej usmerňovať situáciu tak, aby sme mohli robiť to, čo sa dalo. Prišla požiadavka a snažili sme sa pomôcť. Napríklad nejaká mamička potrebovala kočík, tak sme zohnali štyri ojazdené kočíky. Istému pánovi zasa zomrela manželka, bol v ťažkej situácii, tak sa na nás obrátil. My sme vyhlásili na tento úmysel v diecéze zbierku. V zápale snahy pomôcť sme napísali list, rozposlali ho do farností... To bolo také živelné a milé, ale, samozrejme, museli sme to korigovať.

Ako teraz s odstupom času hodnotíte svoje pôsobenie v charite?

Vnímam to ako Božie volanie. Keď človek naň odpovedá, vždy je šťastný. Aj napriek krížu. Ak si je sám strojcom svojho šťastia a potom príde utrpenie, to utrpenie je veľmi ťažké a nemá zmysel. Ale ja som vždy vnímal ťažkosti ako dôsledok správneho rozhodnutia. Mal som veľmi ťažké obdobia aj veľa prebdených nocí. V určitých slabých chvíľkach som mal pochybnosti, ale napriek ťažkostiam by som sa rozhodol rovnako. Ovplyvnilo to celý môj život. 15 rokov je 15 rokov.

Čo považujete pri takejto práci za nevyhnutné?

Charitu som zo začiatku vnímal ako skupinku nadšených ľudí, ktorá postupne rástla a stala sa organizáciou. Postupne som sa ju učil viesť, prijímať strategické rozhodnutia. A bolo ich naozaj veľa, napr. kúpa budovy na Jarkovej, rekonštrukcia budovy na Hlavnej, budovanie charitatívnej služby v rodinách...

Ak mi niekto rozprával o stratégiách, vzdelaní a profesionalite, bolo mi to vždy cudzie, aj keď som skončil vysokú školu a som na to hrdý. V tejto práci bola najviac potrebná otvorenosť. Nechať priestor, aby Boh ukázal, čo je dôležité a čo ľudia potrebujú. Pre mňa bolo dôležité aj to, aby som dal maximum pracovníkom, lebo ak ľudia pracujú v strachu a v zlých vzťahoch, je to veľmi ťažké. Všade sú problémy, ale nesmieme sa tváriť, že sa nič nedeje. Lebo potom tí menej dobrí si upevňujú svoju pozíciu a tí slušnejší sa radšej stiahnu a odídu.

Vrátili ste sa k práci s ľuďmi. Čím vás to obohacuje?

Vidím svoje chyby, nedostatky, neschopnosti, obmedzenia. Keď je pri vás úprimný človek, tak vám nastavuje zrkadlo. A nie je vždy príjemné dívať sa do zrkadla na svoje chyby.

Ďalšou vecou je, že u nás na Slovensku je „zvykové právo“, že dobré veci sa berú automaticky a rozprávame len o zlých. Aj ja sám sa to dodnes učím a ak to chce človek vidieť, tak Boh ho môže premieňať. Pre mňa je práca s ľuďmi ako manželstvo, kde prebieha vzájomné dozrievanie.

za rozhovor ďakuje
Dada Kolesárová

Snímka z tlačovej konferencie Gréckokatolíckej charity.

KULTÚRA

Cirkevný liturgický lexikón

Vydavateľstvo *Ruské slovo* pri Gréckokatolíckej eparchii sv. Petra a Pavla v Novom Sade v Srbsku vydalo v roku 2011 zaujímavú publikáciu s názvom *Cirkevný liturgický lexikón*. V úvodnom slove autor prof. Roman Miz konštatuje, že takýto typ vedeckej práce zahŕňa námahu skupiny pracovníkov, no tento lexikón spracoval jeden autor. Prácu začal aj zakončil úplne sám. Prof. Roman Miz svoje niekoľkoročné dielo venoval pamiatke vladyku Gabriela Bukatka, ktorý ho vysvätil.

Záujemcovia v tomto výkladovom slovníku nájdu na 314 stranách termíny z katolíckej liturgiky a liturgie východného a západného obradu.

Heslá sú zoradené v abecednom poradí. Niektoré z nich sú obohatené čiernobielymi kresbami, grafikami a fotografiami. Napriek tomu, že publikácia je vydaná v azbuke, pre tých, ktorí sa s ňou už stretli, by nemal byť problém čítať tieto texty s porozumením.

K vydaniu lexikónu prispel ako recenzent aj liturgista prof. Vojtech Boháč, ktorý pôsobí na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

Okrem tohto diela vydal prof. Miz v roku 2010 aj *Encyklopedický prehľad pojmov kresťanskej kultúry* z katolíckej perspektívy.

D. Kolesárová

Zastavenia nad rodinou 2

Schizofrenická doba

Súčasné smerovanie spoločnosti sa mi zdá ako psychiatrovi trocha schizofrenické. A okrem iného si to odnášajú práve rodiny. Uvediem štyri príklady.

Na jednej strane sme fascinovaní relativizmom, ktorý všetko spochybňuje, v ktorého optike nič nie je isté, zásadné, úplne správne, úplne pravdivé, mravné, etické a nemenné. Ale na druhej strane vynakladáme nemalé prostriedky na pomoc rodinám, kde sa manželia rozvádzajú, podvádzajú a vyvádzajú, investujeme do rôznych typov výchovných zariadení, ústavov a väzníc. Ale sú to práve delikventi a zločinci, ktorí úplne pochopili, že u nás neplatí nič zásadné, nemenné, morálne a správne. Pochopili propagovaný relativizmus – a zvyšok spoločnosti ich za to trestá.

Ďalším molochom, ktorý požiera rodiny, je konzumizmus. Keď sa blížia vianočné sviatky, máme horibilne zadĺžené rodiny, pre ktoré Vianoce pod 50.000 nie sú sviatky hodné zjednoteného Európana. Ježiško však nechodí sám. V pätách mu beží exekútor.

Mladí konzumujú zábavu. Ak český (aj slovenský) národ vyhynú, bude to tým, že sa „uzabávali“ k smrti. Na jednej strane sú minimálne až žiadne tresty pre dílerov drog a na druhej strane sa investujú horibilné sumy do liečenia toxikomanov.

Na jednej strane existuje paragraf o ohrozovaní mravnej výchovy mládeže, ale na druhej strane je obsah pojmu mravnosť úplne relatívny – čo je a čo nie je mravné, si určuje každý občan sám. Politické a iné štáty, a rodinotvorné inštitúcie hľadajú proti negatívnym javom riešenia.

Bujnie vám v škole šikanovanie? Namontujte si tam kamery a máte po probléme.

Vyčíňajú vám na futbalových štadiónoch vandali? Skonštruujte tam vyššie železné ohrady a máte po probléme.

Existuje v rodinách domáce násilie? Vylepte plagáty s číslom linky pomoci a nie je čo riešiť.

A keď už toho bude s mladými delikventami príliš veľa, znížime vek trestnej zodpovednosti.

Aké je to všetko prosté a jednoduché! Ministerstvá všetkých rezortov to budú monitorovať a v budúcnosti prijímať účinné opatrenia. Na morálnu dieru nalepíme technickú záplatu a máme po problémoch.

Uvedomme si však, že odkopnutím banánovej šupky pod posteľ máme upratané iba opticky, nie fakticky. Objektívne sú technické prostriedky na vysokej úrovni. To, čo však ľuďom v rodinách často chýba, je obyčajné ľudské šťastie. Ako povedal filozof Martin Heidegger: „Technika prekonala všetky vzdialenosti, ale nevytvorila žiadnu blízkosť“. Rodičia dnes vedia, čo sa deje v Tararingapatame na druhom konci planéty, ale nevedia, čo sa deje v duši ich dieťaťa vo vedľajšej miestnosti. Ako huby po daždi rastú ľudia informovaní, ale úplne sa vytrácajú ľudia formovaní. Predovšetkým ku kvalitnému spôsobu života. Vytratila sa všeobecná ľudská slušnosť a korigujúci vplyv verejnej mienky.

Máme stále rýchlejšie autá, počítače a komunikačnú techniku, ale stále menej času pre seba a pre druhých.

Máme väčšie domy a byty, ale menej detí a menšie rodiny.

Máme viac súdov, ale menej súdnosti.

V jadre mnohých súčasných spoločenských problémov je nedostatok rozlišovania medzi dobrom a zlom, nedostatok vôle konať v záujme dobra. Práve to vedie k už spomínanej relativizácii pojmov a postojov. Napriek tomu je potešiteľné, že v mnohých anketách rodina stále figuruje ako jedna z najvyšších hodnôt, s ktorou sa spája predstava šťastia, istoty, pocitu bezpečia a prijatia. Rodina je stále miestom efektívneho, často najefektívnejšieho rieše-

nia tých najťažších sociálnych problémov. Fungujúca rodina neprodukuje bezdomovcov, siroty žijúcich rodičov, prostitútky, nešíri sa v nej AIDS. Dobrá rodina vychováva človeka k tomu, aby využíval svoje talenty, aby sa vzdelával. Tým dáva lepšie predpoklady aj pre zamestnanosť.

V súčasnosti mnoho odborníkov i laikov pochybuje o možnosti ďalšieho zotrvania tradičnej rodiny, ale skúsenosti ukazujú, že – ak opomenieme hmotnú stránku existencie – sa v rodine stáva prvoradou starostlivosť o deti a ich výchova v tradičnom zmysle slova. Dieťa potrebuje poznať vzorce správania, aké sa mimo úplnej rodiny, podľa možností aj so širším okruhom príbuzných, nikdy neskôr nemôže doučiť. Bohužiaľ, čím ďalej, tým častejšie sa to nenaučí už ani v nej.

Heslo znie: *Naučme sa rozlišovať!*

Invázia svokrovcov

V minulých zamysleniach sme uvažovali o negatívnych vplyvoch, ktoré ohrozujú rodinu zvonku. V ďalších sa zastavíme pri problémoch, ktoré na rodinu pôsobia súčasne zvonku i zvnútra. Ide o negatívny vplyv svokra alebo svokry na manželský život vlastných detí.

„Preto opustí ...," hovorí Ježiš v Matúšovom evanjeliu. Ako však tomuto oznámeniu rozumieť v tieni 4. prikázania, ktoré nám velí, aby sme si ctili otca a matku?

Často sa v ordinácii stretávam s tým, že mnoho rodičov ani iné prikázanie z Desatora nepozná a ak deti, mám tým na mysli už dospelé a zrelé jedince, odmietajú rodičom poslušnosť, práve na toto prikázanie poukazujú. Stáva sa akýmsi bičom na „neposlušnú" mladú generáciu.

Ak sa mladí zoberú a zakladajú si vlastnú rodinu, musia to ich rodičia z oboch strán plne rešpektovať. Pri každom svadobnom obrade mám príhovor nielen k novomanželom, ale o niečo dlhší aj k pozostalým. Odporúčam, aby svokrovia a svokry mali od tej chvíle otvorené dvere, uši a dlane. Ak ide o tie dvere, znamená to, že mladí môžu kedykoľvek za nimi prísť. Ak o uši, mali by starí vypočuť mladých, ak ich o to požiadajú, a ak ide o dlane, mali by im byť nápomocní.

Bohužiaľ, stáva sa, a nie je to výnimka, že jeden z mladých manželov si ponechá predovšetkým so svojou matkou pupočnú šnúru. Ak by mu ju niekto podviazal, začne sa dusiť a dostane tzv. *pomamičkovský absťák*. Rad matiek k tejto závislosti svoje deti viac-menej roky vychováva a ak sa jej do manželstva vstúpiaca ratolesť dusí, priam na to čaká. To je SOS moment, ktorý ju oprávňuje vytvoriť manželský trojuholník – on, ona a svokra. A ako inak, s tým najlepším úmyslom! Ale staré príslovie hovorí, že práve dobrými úmyslami je dláždená cesta do pekla.

Ony dobroprajné svokry rozdeľujem do troch kategórií. Prvé svoju inváziu do spolužitia mladých vôbec nezakrývajú. Majú dokonca kľúče od ich bytu, vstupujú tam kedykoľvek bez zaklopania, a to aj do spální. Patria predsa do domácnosti. Po vstupe vykonajú najprv prehliadku chladničky, aby zistili, či oženivšia sa ratolesť bude mať niečo kvalitné na večeru, potom nasleduje prehliadka skríň a kvality bielizne, nasleduje výsluch manželstvom postihnutého chudáčika a expedíciu končí náučnou prednáškou absolútne neschopnej neveste. Opäť s tými najlepšími úmyslami, ktoré zdôvodňujú len „nutnou pomocou do začiatkov".

Do druhej kategórie patria svokry, ktoré sa okolo nového manželstva vznášajú ako duch. Všetko pozorujú akosi z diaľky, opatrne našľapujú, aby sa neprezradili, a manželstvo mladých manipulujú nepriamymi, na prvý pohľad ani radarom nezachytiteľnými taktikami. Najradšej na tento účel používajú prieskumnú špionážnu čatu prezlečenú za svoje nič netušiace vnúčatá. Práve s nimi to babička vie a od nich sa všetko dozvie. Zdôvodnenie je širšie ako pri prvej kategórii, tu už ide o pomoc dočasne umiestnenú, alias na večné časy.

Tretia kategória svokier využíva jednu z vyššie uvedených takticko-strategických prístupov, ale líši sa v zdôvodnení vstupu spriatelených síl na bratské územie cudzieho manželstva. Tým je hlboko zbožné vysvetlenie práve onoho 4. prikázania, ktoré jej v tomto prípade zle sa vydaný potomok musí ako veriaci rešpektovať. Svadba bola predsa v kostole, tak je na mieste ctiť si matku. Zvlášť tú pokrvnú. Čo neznamená nič iné než to, že vo všetkom – počnúc trávením dovoleniek a nekončiac ani počtom počatých a pred narodením likvidovaných detí – odporúča životnú múdrosť preveľmi zbožnej a praktickej pani matičky.

Viem, o čom hovorím. Nie som na svete týždeň a za takmer štyridsať rokov lekárskej praxe som zažil ešte oveľa horšie veci.

Heslo znie: *Menej medzigeneračných pupočných šnúr!* ■

Max Kašparů
ilustračná snímka: sxc.hu

VAROVANIE

Organizovaný zločin

Dôchodkyňa zo zvedavosti zatelefonovala veštkyni a počula: „Váš vnuk vás bude o niečo veľmi prosiť. Dovoľte mu to, môže vám to zachrániť život."

Prešla istá doba. Vnuk mal obrovského psa. Bolo to len šteňa, no obrovské. Chlapec ho chcel na noc nechať u babky. Išiel na diskotéku a rodičia boli odcestovaní. Jediný, kto by dohliadol na psa, bola babka. Veľmi sa zdráhala, no spomenula si na veštkyňu a povolila.

V noci išla spať a pes si ľahol k jej nohám. Už boli spriatelení. O tretej ráno však začal veľmi silno vrčať a štekať. Keď zazrel cudziu osobu v byte, zaútočil na ňu. Zlodej vypadol cez okno. Zlomil si ruku a rebro. Odviezla ho sanitka a babka sa rozhodla, že chce mať psa a bude to konzultovať s veštkyňou.

Niekto by povedal, že je to príbeh so šťastným koncom. Je to však omyl. Máme tu až troch nešťastníkov. Zlodeja, ktorý sa dostal do nemocnice a do rúk polície. Babku, ktorá sa dostala do osídel veštkyne, a veštkyňa, ktorá je v službách zloduchov.

Ježiš raz povedal: „Každé kráľovstvo vnútorne rozdelené spustne... Ak je aj satan vnútorne rozdelený, akože obstojí jeho kráľovstvo?" (Lk 11, 17)

Ide o organizovaný zločin. Satan má kráľovstvo a jeho služobníci spoločne organizujú zločiny proti ľuďom a Božím zákonom. Jeden zloduch inšpiruje ženu, aby sa venovala niečomu, čo Boh zakazuje – aby sa stala veštkyňou. Druhý zloduch povzbudí zvedavú babku a tretí zloduch povie človeku: „Načo by si mal v pote tváre zarábať, veď choď a prepadni tú starenu, čo žije sama."

Bojujeme s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach. (Ef 6, 12)

Marek Badida

Letné stretnutia mladých

Juskova Voľa

Na Letných stretnutiach mládeže Juskova Voľa 2011 sa v termíne od 11. júla do 1. septembra v areáli Gréckokatolíckeho mládežníckeho centra Bárka vystriedalo počas ôsmich turnusov 996 mladých ľudí, 146 animátorov, 18 kňazov a 3 zdravotníci. Počas celého leta sa o stravovacie, ubytovacie a materiálno-technické služby staral tunajší personál. Na prvých dvoch turnusoch spolu s náhradným turnusom, vo vekovej kategórii 9 – 11 rokov, sa zúčastnilo 434 detí a 68 animátorov. Piliermi programu prvého turnusu boli starozákonné postavy Mojžiš, Abrahám a iné, pri ktorých bolo cieľom poukázať na ich príkladný život s Bohom, vieru a naučiť deti, ako takýto model aplikovať v každodennom živote. Druhý turnus sa niesol v duchu postáv, akými boli rytieri. Nešlo o bojovníkov so železným mečom v ruke, ale hovorilo sa o rytieroch, akým bol napríklad bl. P. P. Gojdič, ktorí bojovali duchovnými zbraňami: Božím slovom, modlitbou, Najsvätejšou Eucharistiou, láskou, nádejou...

Náhradný turnus sa niesol v duchu témy *Zakorenení v Kristovi.* Animátori a kňazi poukazovali na to, čo bráni zakoreneniu v Kristovi, a na prostriedky, ktoré pomáhajú sa v ňom čo najhlbšie zakoreniť a prinášať ovocie Ducha.

Spoločným menovateľom tretieho až šiesteho turnusu za účasti 487 mladých a 65 animátorov, kde sa po jednotlivých týždňoch vystriedali účastníci vo veku od 12 až 18 a viac rokov, bola téma: *„V ňom zakorenení a na ňom postavení, upevnení vo viere“* (Kol 2, 7). Mladí sa modlili, rozjímali nad evanjeliovými slovami a spoločne sa zdieľali so svojimi skúsenosťami v duchovnom živote. Jednotlivé tímy animátorov spolu s kňazmi pri každom z turnusov vynaložili enormné úsilie, aby toto posolstvo mladým skrze prácu v skupinkách, modlitbu a prostredníctvom zábavy čo najlepšie sprostredkovali. Treba zdôrazniť, že počas tretieho turnusu 15 – 17-ročných nás svojou návštevou poctil arcibiskup a metropolita Ján Babjak SJ, ktorý sa stretol s účastníkmi na besede, ktorá sa niesla vo veľmi priateľskej a uvoľnenej atmosfére. Dominantnou témou v diskusii bol momentálny stav a vízie v oblasti pastorácie mládeže na celoarchieparchiálnej aj farských úrovniach.

Siedmy turnus bol určený pre miništrantov – pomocných služobníkov oltára, ktorých sa tu zišlo 65 po vedením 10 animátorov. Kľúčovou tematickou postavou tohto turnusu bol kráľ Dávid zo Starého zákona, ktorý slúžil Bohu a oltáru. Vo svetle jeho príkladu bol každému miništrantovi zdôraznený fakt, že aj on je podobne ako Dávid povolaný k podobnej službe pri oltári vo svojom spoločenstve.

Záverečným ôsmym turnusom bol turnus s názvom Mladí, ktorí slúžia mladým. Tento turnus, ako to už prezrádza samotný názov, bol určený mladým, ktorí vedú vo svojich farnostiach nejaké spoločenstvo detí či mládeže. Keďže sa takéto stretnutie konalo po prvýkrát, zúčastnilo sa na ňom 12 mladých ľudí. Témami, ktoré zazneli na tomto poslednom letnom stretnutí, boli: charizmatický a hierarchický rozmer Cirkvi, ich vzájomný vzťah; dary, ktorými každý z nás môže obohatiť toho druhého, teda svoje spoločenstvo; a tiež téma o vnímavosti a citlivosti na hlas Svätého Ducha, ktorý nás pozýva napĺňať jeho vízie na mieste, kde sa každý z nás nachádza.

Celé podujatie Stretnutí mládeže Juskova Voľa 2011 sa nieslo v radostnej a priateľskej atmosfére jednoty a mocnej Božej prítomnosti, ktorá hlboko zasiahla mnohé otvorené srdcia. Za toto všetko patrí vďaka predovšetkým Bohu, otcom duchovným a animátorom zodpovedným za jednotlivé turnusy: Ľ. Pulščákovi, V. Sekerovi, R. Krolákovi, M. Tatárovi, M. Kolesárovi, S. Palfimu, P. Calkovi, J. Greškovi, M. Zálehovi CSsR, B. Baranovej, M. Miňovi, Z. Pavlovskej, V. Žolnovej, I. Potočňákovej, D. Strelcovi, L. Krenickej, T. Komišakovej, M. Petrišovej, D. Bašárovej a ostatným nemenovaným animátorom a všetkým zamestnancom Bárky, tvorcom a interpretom tohtoročnej hymny, ktorá nás sprevádzala celými Letnými stretnutiami mládeže Juskova Voľa 2011. ■

Slavomír Zahorjan

Svedectvo herca 2

Vydal som sa teda späť k autu a ruženec som chcel odložiť. Otvoril som dvere a chcel som ho tam hodiť. V hrudi som však zacítil akýsi zvláštny pocit.

Asi by som si ten ruženec mal zobrať so sebou. Nebolo to po prvýkrát. Bol to pocit milosrdenstva, ktorý upokojuje. Ale niekedy až po čase pochopíme, čo sa vlastne deje. Po prvýkrát som takýto pocit zažil, keď som mal deväťnásť rokov a sedel som v kine v svojom rodnom meste Washington. Film sa skončil a vonku bola tma. Sedel som na poslednom sedadle len s loptou. Mal som v hrudi zvláštny pocit. Začal som uvažovať, že ma Boh stvoril preto, aby som sa stal hercom. To chce Boh odo mňa? Išiel som vpred bez uvažovania. Nevedel som nič o herectve. Nemal som vlastného manažéra ani agenta, ale mal som v sebe vieru a dôveru.

Rozhodol som sa teda vziať si ruženec so sebou a vybral som sa k domu režiséra. Otvorila mi slúžka. Mala zázračnú medailu. Spýtal som sa jej, či je katolíčka. Ukázala mi dom. Bola to nádherná španielska hacienda. Keď som obdivoval strop a strechu, zacítil som v hrudi zas ten zvláštny pocit. Bol ešte silnejší ako predtým. Bez rozmýšľania som si z vrecka vybral ruženec. Prerušil som slúžkino rozprávanie a podal som jej ho.

„Toto je pre vás."

Bola prekvapená.

„Prečo mi ho dávaš?" povedala a z očí jej vyhŕkli slzy.

Povedal som: „Neviem, pani."

„Bože môj," vzdychla a povedala: „Pani, ktorá mi dala túto medailu, mi dala aj ruženec, ktorý dostala od Matky Terézie. Stratila som ho. Dnes ráno som prosila, aby mi Boh poslal druhý. A vtom si prišiel ty."

Žena bola veľmi uplakaná a ja šokovaný. Ruženec bol medzi nami. Vtedy vošiel do miestnosti režisér a povedal: „Drahá, čo sa stalo? Je všetko v poriadku?"

Pochopil som, že to nie je slúžka, ale jeho manželka.

Keď som sa vrátil domov, povedal som svojej manželke: „Drahá, mám pre teba dobrú a zlú správu. Tá dobrá je, že som sa dostal do toho filmu. A tá zlá, že už nemám ruženec tvojej babky."

„To nič. Je lepšie, ak sa ti podarí ten film."

Odvtedy sme mali s režisérom veľmi blízky vzťah. Dal mi prvú hlavnú úlohu v kariére, a to i napriek tomu, že štúdio to nechcelo. Režisér hral v tom filme môjho otca.

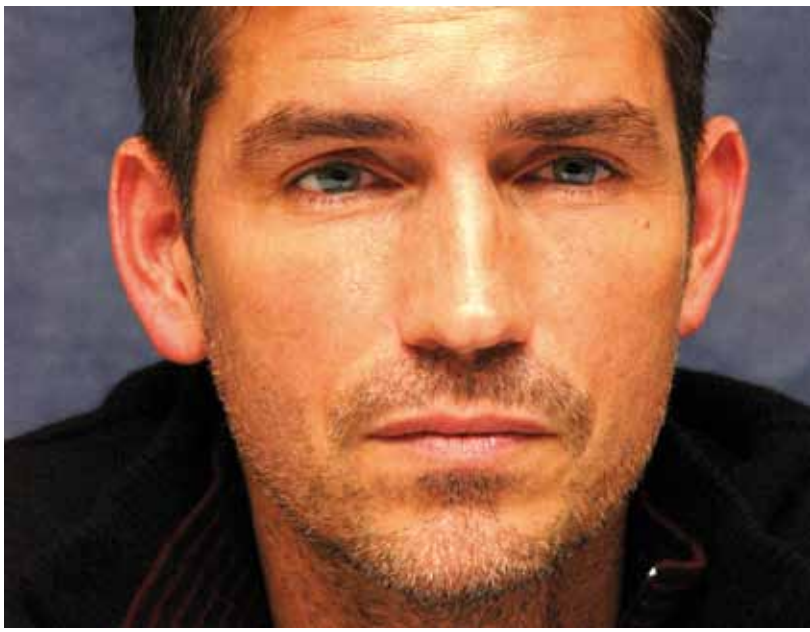

Na jar v roku 2000 mi ponúkli úlohu grófa vo filme *Gróf Monte Christo*. Bola to nová adaptácia románu. Hral som hlavnú úlohu a bol som na vrchole toho, čo som chcel predtým dosiahnuť. V tom čase som ale nemal vo svojom vnútri pokoj. Moja manželka Carrie bola práve vtedy v Medžugorí, ja som natáčal v Írsku. Zavolala mi a povedala, že v Medžugorí zažila, ako Panna Mária vstupuje stále viac do jej života.

„Je to krásne, drahá moja."

A ona na to: „Ten človek, Ivan Dragičevič, jeden z vizionárov, bude mať na budúci týždeň v Írsku stretnutie."

Neveril som, že budem mať nejaký voľný čas. Nebola šanca, aby som sa na to stretnutie išiel pozrieť a aby som ho stretol. Nemal som žiadne voľné dni. Poháľali sme sa, ale stále sme meškali. Dosť som vtedy schudol. Rozmýšľal som, že ten film nechám. ■

Jim Caviezel
(Svedectvo odznelo na Festivale mladých v Medžugorí v roku 2008.)
(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

SLOVO O BIBLII

Filip, ktorý *mal filipa*

Vlete obletela svet správa o unikátnom archeologickom náleze. V Turecku pravdepodobne objavili hrob sv. Filipa. Hrobku odhalili v Pamukkale v západnej Anatólii, teda starovekom Hierapole, kde apoštol Filip po ohlasovaní evanjelia v Grécku a Malej Ázii zomrel.

Apoštol Filip pochádzal z galilejskej Betsaidy. Aj keď bol hebrejského pôvodu, jeho meno je grécke a v preklade znamená milovník koní. Povolaním bol rybár a pravdepodobne bol učeníkom Jána Krstiteľa. Zdieľal mesiášske nádeje svojho národa. Podľa tradície bol ženatý a mal dcéry. Na zoznamoch apoštolov ho nájdeme na piatom mieste.

Ježiš povolal Filipa k nasledovaniu deň po Ondrejovi a Šimonovi. Filip zvestoval Natanaelovi: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta." (Jn 1, 45) Neskôr, po slávnostnom vstupe do Jeruzalema, priviedol k Ježišovi Grékov, ktorí prišli za Filipom s prosbou: „Pane, chceli by sme vidieť Ježiša" (Jn 12, 21b). Počas poslednej večere, keď Ježiš hovoril o Otcovi, sa Filip ozval: „Pane, ukáž nám Otca a to nám postačí". Ježiš mu vravel: „Filip, toľký čas som s vami a nepoznáš ma?! Kto vidí mňa, vidí Otca." (Jn 14, 8n)

Z úryvkov Písma môžeme pozorovať, že Filip bol hĺbavej povahy. Možno preto sa prenesene hovorí *mať filipa* – teda mať bystrý rozum, dôvtip. Filip mal zmysel pre praktické veci. Nakupoval pre malú Ježišovu skupinu apoštolov (Jn 6, 5).

Apoštola Filipa historici zvykli zamieňať s diakonom Filipom, ktorý sa spomína v Skutkoch apoštolov.

Marica Kipikašová

Po prázdninách

Letné dažde neutíchali. Ostatných 12 mesiacov bolo nadpriemerných, kde-tu bolo počuť o zosuvoch pôdy, o povodiach. Aj Milanova rodina sa bála. Bývali v dedine „Pánu Bohu za chrbtom“, kde líšky dávali dobrú noc. Ak by mal viac peňazí, istotne by sa presťahovali, ale dnes si to jednoducho nemohli dovoliť.

Kto by sa netešil na to zázračné slovo – prázdniny. Dni ničnerobenia, oddychu a relaxu. Všetci to dobre poznáme.

A predsa niekedy príde do našich rodín poriadna víchrica. Kladieme si otázky, hľadáme odpovede.

Kalendár ukazuje posledný prázdninový týždeň. Riaditeľka gymnázia už oznámila, že stretnutie bude v pondelok o deviatej. Po porade sa rozvinula debata o prázdninových zážitkoch. Len Eliška nebola vo svojej koži. Inokedy plná humoru a optimizmu, dnes na tvári trápenie a smútok. Kolegyňa Evka sa pri nej pristavila a vyzvedala: „Si celá bledá, nedajbože nejaká choroba?“ „Máme problém so synom. Neviem, či nastúpi do maturitného ročníka,“ skonštatovala.

Po skončení porady kráčala po ulici ponorená do svojich myšlienok. Takmer sa zrazila s neznámou. Ich pohľady sa stretli.

„Nie si ty Eliška?“

„Dáša?“

Nevideli sa od maturity. Toľko si toho musia porozprávať! Eliška pozve Dášu na návštevu, ale keď sa usadia, nechce sa jej rozprávať. No bolesť vpísaná v tvári hovorí za všetko.

„Tak čo ťa trápi?“ pýta sa Dáša.

„Vieš, všetci máme problémy. Manžel chodí za prácou do zahraničia, splácame dlh za dom. Máme jedináčika Viktora, a ten nám robí vrásky na tvári. Prelomilo sa to teraz cez prázdniny. Asi je závislý od hracích automatov. Nevieme si s ním rady. Po hádke utečie z domu, potom príde, zoberie nejaké cennosti... Taký zamotaný kruh. Objavili sa mi aj zdravotné problémy. Podľa lekára sú psychického pôvodu. Beriem lieky, ale nijaký účinok. Neviem si pomôcť, aj keď som učiteľka.“

„Možno si zabudla, že musíš mať na Viktora čas a veľa sa s ním rozprávať,“ poznamená Dáša. „Máš pravdu, nevenovala som sa mu až tak dôsledne, veď štúdium zvládal bez problémov.“

„A čo modlitba?“ položí Dáša nečakanú otázku.

„My sa nemodlíme. Asi aj to bola chyba,“ priznáva Eliška.

„Čo teraz?“

„Odovzdaj to do Božích rúk,“ odporúča Dáša.

„Ja som po maturite išla na vysokú poľnohospodársku do Nitry,“ začne Dáša svoj príbeh, „manžel je spolužiak zo školy. Boh nám požehnal dcéru a syna. Syn je od detstva na invalidnom vozíku. Čím všetkým sme prešli a čo sme zažili, neprajem nikomu. Po rôznych peripetiách od vzbúr cez neprijatie situácie som nakoniec išla za kňazom. Jeho návšteva prelomila v našej rodine všetky neprijatia. Rozprával nám o krížovej ceste a odporúčal spoločné modlitby v rodine. Povzbudil nás, aby sme v našom synovi videli ukrižovaného Ježiša. Neboli sme veľmi veriaci, ale cez synovu chorobu sme sa priblížili k Bohu.“

„Ale ako objaviť zmysel života?“ pýta sa Eliška.

„Obráť sa k Božiemu slovu, nie na múdrosť sveta. Svoj život buduj na Božích pravdách. Zmysel života objavíš vo vzťahu s Kristom. Dvere mu môžeš otvoriť iba ty, lebo ty držíš kľúče. Tie kľúče sa volajú odpustenie a pokánie. A odpoveď na otázku, prečo je dôležité odpustiť, nájdeš v Otčenáši. Je na tebe, ako sa rozhodneš,“ zakončí Dáša.

Na víkend pozve Dáša Elišku k sebe domov. Eliška sa tam cíti akosi ináč. Celú sobotu majú zorganizovanú. Počítač ani televízor nie sú zapnuté.

„Nechýbajú vám?“ pýta sa prekvapene Eliška.

„Nie. Sú dôležitejšie veci,“ konštatuje Dáša.

V nedeľu idú spolu do chrámu.

Tento víkend je pre ňu nezabudnuteľný – Boh bol na prvom mieste. Nie je pre nich dôležité, čo hovoria ľudia, noviny, televízia, ale Boh. Modlitba je dôležitejšia než rozhovory s ľuďmi a Božie slovo dôležitejšie ako všetky knihy sveta.

Spontánne pocítila potrebu modliť sa. Potom si otvorila Božie slovo. Zrak jej padol na List Solúnčanom: „Pri všetkom vzdávajte vďaky, lebo to je Božia vôľa v Kristovi Ježišovi pre vás.“

Odvtedy sa každý deň zobúdza do nového rána, ktorý jej Boh dáva s tým, že sa učí milovať svojho syna, prijímať ho takého, aký je, odpúšťať a ďakovať za neho. ■

Ján Karas

ilustračná snímka: sxc.hu

U lekárky

Do čakárne ambulancie detskej lekárky vbehne poštárka. Usmeje sa, pozdraví a rýchlym krokom zamieri k dverám. Predbehne všetkých čakajúcich, ktorí jej s pochopením ustupujú. Nie každý je však až natoľko chápavý. Len čo sa za ňou zatvoria dvere, ozve sa asi štvorročný mudrc, ktorého zachmúrená tvár prezrádza nespokojnosť. „Mami, prečo sa tá teta predbehla?“ „Miško, tá teta je poštárka a doniesla tete doktorke list. Ona má veľa práce a musí sa ponáhľať, nemôže tu čakať.“ Malému sa to však zjavne nepáči. „Mami, aj ty máš veľa práce, a čakáš tu!“ „Áno, ale toto je iné.“ „Mne sa to nepáči. Sama hovoríš, že poriadok musí byť. A ja si myslím, že u doktora sme na tom všetci rovnako!“

Tá detská jednoduchosť!

Mária Dudová-Bašistová

Modlime sa k Pánovi

O modlitbe sa toho už popísalo veľa. Nespočetné množstvo duchovnej literatúry o rozličných druhoch modlitby. Rozličné návody o technikách modlitby. Po pozornom preštudovaní týchto vecí by sme už mali byť majstrami v modlitbe. Je to naozaj tak?

Naozaj popri takom veľkom množstve kníh o modlitbe vyvstáva otázka, či sa dá vôbec o modlitbe napísať ešte niečo nové. Osobne si nemyslím ani sa neodvažujem tvrdiť, žeby som v tejto katechéze povedal niečo, čo nebolo povedané. Chcem skôr poukázať na niečo, čo u nás akosi upadlo do zabudnutia.

Zo Svätého písma vieme, že Pán nás vyzýva k ustavičnej modlitbe. Aj Dávid to má v úmysle robiť, keď vraví: „Pána chcem velebiť v každom čase, moje ústa budú ho vždy chváliť“ (Ž 33).

Ako to možno naplniť?

V dejinách kresťanstva bolo viacero interpretácií a pokusov naplniť túto požiadavku. Cirkev vypracovala zvláštny druh ustavičnej modlitby. Je to liturgická modlitba časoslovu, ktorej obsahom sú: večiereň, povečerie, polnočnica, utiereň a hodinky. Je to oficiálna modlitba Cirkvi, ktorou posväcujeme čas. Je to dialóg Baránka a jeho nevesty. Táto modlitba pozostáva z textov Svätého písma a z hymnov (stichiry, tropáre, kánony). Preto, ako vravia otcovia, keď sa modlíme texty z Písma (žalmy, čítania), Pán sa nám prihovára. Pri prednášaní tropárov, kánonov či iných hymnov sa zasa Pánovi prihovára Cirkev, jeho nevesta. Kým latinskí veriaci až do Druhého vatikánskeho koncilu participovali na bohoslužbách iba pasívne, v Mukačevskej a Prešovskej eparchii aktívna a hojná účasť nielen na liturgii, ale aj na utierni a večierni bola samozrejmosťou. Veľkú zásluhu na tom mali dedinskí učitelia, ktorí v cerkvi konali službu *ďakov* – kantorov (tzv. *pivcoučiteli*), ako aj fakt, že všetci veriaci mali v rukách zborníky a vedeli sa v nich orientovať. Svoj údiv nad týmto javom vyjadruje otec Alexander Mitrák pri návšteve Veľkej Kopane na Podkarpatskej Rusi slovami: „Zažil som veľkú radosť v cerkvi na utierni a na liturgii. Čosi podobné som v našej cirkvi nikde nepočul ani nevidel. Bola to naozaj katolícka (*soborna*) cirkev, živý chrám Boha, kde sa jednými ústami a jedným srdcom ospevuje jeho meno. Všetci chlapci a dievčatá prichádzali do cerkvi so zborníkom. *Ďak* (kantor) začal iba prvé slovo piesne a hneď sa napojila celá cerkev a nádherne pokračovali v speve od začiatku utierne až do samého konca“. Tento jav týmto dvom našim eparchiám ostatné ukrajinské eparchie závideli, lebo tam zborníky nemali, takže spievali iba kantori.

Po Druhom vatikánskom koncile nastala zmena o 180 stupňov. V latinskej Cirkvi sa čoraz častejšie začalo hovoriť o živej, aktívnej účasti na bohoslužbách. Kým dovtedy liturgickú modlitbu Cirkvi (breviár) praktizovali iba kňazi a rehoľníci, po koncile sa začali vydávať breviáre aj pre laikov, ktoré sa stále tešia veľkej obľube. Lenže u nás hlas večierní a utierní, teda hlas nevesty, ktorá sa prihovára Baránkovi, zatíchol. Pre viacero príčin, ktoré tu teraz nechcem rozoberať. Jednou z nich bol veľký nedostatok kňazov, ktorí boli radi, ak mohli veriacich obslúžiť aspoň liturgiou a sviatosťami. Tento stav je však dnes už za nami. Je čas, aby hlas Baránka a nevesty nanovo zaznel v plnej kráse. Veď načo by nám boli chrámy, hoci akokoľvek pekné, ak v nich nebude počuť hlas nevesty? Čo je to za svadbu, ak nevesta a ženích nespievajú? Netreba mať z toho strach. Stačí chuť, dobrá vôľa a treba začať. Inštrukcia na aplikáciu bohoslužobných predpisov pripomína: „Veriaci nemajú byť zbavení tohto jedinečného prameňa modlitby, naplneného pokladmi autentickej doktríny.“ Dovoľme nanovo zaznieť tomuto mystickému dialógu a okúsime, že je naozaj pravdou to, čo vyjadril sv. Ján Damascénsky v kánone Paschy: „Aký božský a ľúbezný, aký sladký je tvoj hlas! Prisľúbil si, že s nami iste ostaneš do konca vekov, Kriste. A my, tvoji verní, jasáme, lebo si posilnil našu nádej“. ■

Marko Durlák

ZO ŽIVOTA SVÄTÝCH

Svätý František z Assisi

Svätý František je veľmi známy a uctievaný aj medzi východnými kresťanmi. Vstupuje do problémov dnešnej doby i človeka s pokorou a pokojom *Piesne brata Slnka*: „Najvyšší, všemohúci, dobrý Pane, tebe patria chvály, sláva i česť a každé dobrorečenie, len tebe patria, Najvyšší; a nijaký človek nie je hoden vysloviť tvoje meno. Buď pochválený, môj Pane, so všetkým svojím tvorstvom, najmä s pánom bratom Slnkom, ktorý je dňom a skrze neho nám dávaš svetlo. A on je krásny a žiari veľkým jasom; o tebe, Najvyšší, je nám znamením. Buď pochválený, môj Pane, za sestru Lunu a hviezdy; na nebi si ich utvoril jasné, vzácne a krásne. Buď pochválený, môj Pane, za brata Vietor, za vzduch i mračná, za jasnú oblohu i každé počasie, čím dávaš svojim tvorom obživu. Buď pochválený, môj Pane, za sestru Vodu, ktorá je veľmi užitočná, pokorná, vzácna a čistá. Buď pochválený, môj Pane, za brata Oheň, ktorým osvetľuješ noc. Aj on je krásny, veselý i silný a mocný. Buď pochválený, môj Pane, za sestru našu matku Zem, ktorá nás živí a stará sa o nás, a vydáva rozličné plody s farebnými kvetmi i trávu. Buď pochválený, môj Pane, za tých, čo odpúšťajú pre tvoju lásku a znášajú slabosť a trápenie. Blahoslavení tí, čo to pokojne znášajú, lebo ty, Najvyšší, ich budeš korunovať. Buď pochválený, môj Pane, za sestru telesnú Smrť, ktorej žiaden živý človek nemôže uniknúť. Beda tým, čo zomierajú v smrteľných hriechoch; blažení tí, ktorých nájde v tvojej najsvätejšej vôli, lebo druhá smrť im neublíži. Chváľte môjho Pána a dobrorečte mu, ďakujte mu a slúžte s veľkou pokorou!“

To je nádherná Františkova kozmická liturgia a eucharistia.

Jozef Gača

PONDELOK 26. september

Odchod do večnosti apoštola a evanjelistu Jána Teológa

Čítania: 1 Jn 4, 12 – 19, zač. 73b; Jn 19, 25 – 27; 21, 24 – 25, zač. 61

Ale Ježiš urobil ešte veľa iného. (Jn 21, 25)

Podľa svätého apoštola a evanjelistu Jána sa do Božieho slova dostali len niektoré chvíle zo života Pána Ježiša. Prečo je to tak? Vieme, že Boh svätopiscom vnukol tie najlepšie myšlienky. To, čo bolo treba opísať. Všetko sa opísať nedalo. Lenže to, čo mi Boh chcel povedať pre môj život, tam je. Ako teda pristupujem k slovu, ktoré mi ohlasuje radostnú zvesť spásy?

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti z Odchodu. (HS: 278; PZ: 249; HP: 262)

UTOROK 27. september

Mučeník Kallistrat a spol.

Čítania: Gal 5, 11 – 21, zač. 212; Mk 7, 5 – 16, zač. 28

A rušíte Božie slovo pre svoje obyčaje... (Mk 7, 13)

Veru, je to tak. Chcem sa cítiť príjemne. Pred domom zámková dlažba, nádherný, pravidelne kosený trávnatý koberec. Dom zateplený, farba fasády musí splývať s okolím, izby vymaľované podľa priania bývajúcich. Zrazu ktosi zahlási: „Chcem notebook a nie PC. A ešte mobil...“ Áno, všetko prispôsobujem svojim chúťkam, požiadavkám, predstavám. Neprispôsobujem si už aj Božie slovo?

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z utorka. (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA 28. september

Prepodobný vyznávač Charitón

Čítania: 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24 (prep.); Gal 6, 2 – 10, zač. 214; Mk 7, 14 – 24a, zač. 29 (rad.)

Počúvajte ma všetci a pochopte! (Mk 7, 14)

Istá moja známa mi rozprávala udalosť, ktorá ju nemilo prekvapila. Telefonovali si s kamarátom, ktorý jej na otázku, ako sa má, odpovedal: „Vieš čo, mám sa dobre, ale nestíham.“ A rýchlo ukončil hovor. Dnes akiste viac ako kedysi pociťujeme, že je problémom nájsť si čas na rozhovor. A to ani nie tak pre prácu, ale pre počítač, televíziu či mobil. Bojujme, aby sme mali čas na rozhovor. A mali čas i na Božie slovo.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti Charitónovi. (HS: 279; PZ: 251; HP: 264)

ŠTVRTOK 29. september

Prepodobný Kyriak Pustovník

Čítania: Ef 1, 1 – 9a, zač. 217; Mk 7, 24 – 30, zač. 30

... nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám. (Mk 7, 27)

„Dnes mi v škole robili zle. Rozprávali o mne nepravdy. Najradšej by som nemal takých kamarátov.“ „V práci je to hrozné. Šéfovi nestačí pracovné nasadenie. Robím, čo môžem. Chce stále viac, podmienky však nezlepšuje. Veľmi mi tým krivdí.“ Možno sme podobných situácií zažili neúrekom a veľmi nás ubíjajú. Spomeňme si na Sýrofeničanku. Pokora jej priniesla vyplnenie prosby.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo štvrtka. (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK 30. september

Hieromučeník Gregor Arménsky

Čítania: Ef 1, 7 – 17, zač. 217; Mk 8, 1 – 10, zač. 32

Ak ich prepustím domov hladných, poomdlievajú na ceste, veď niektorí z nich prišli zďaleka. (Mk 8, 3)

Ak o mňa nemajú záujem, veľmi to bolí. Susedia, spolupracovníci, ba ani vlastní doma o mňa nestoja. Mám pocit, že všetkým zavadziam. Myslím, že by boli radi, keby ma nebolo. Priateľu, nezúfaj! Boh o teba stojí. Po celodennom učení nezabudol posilniť telo poslucháčov. Aj keď vedel, že odídu domov a na mnohé veci zabudnú, dal im jesť. Boh, ktorý ťa povolal do života a pre ktorého žiješ, má o teba starosť. Nielen vyžaduje, ale aj dáva. Hlavu hore!

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z piatka. (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA 1. október

Presvätá Bohorodička Ochrankyňa

Čítania: Hebr 9, 1 – 7, zač. 320; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54

Ako šiel ďalej, ... prijala ho do domu istá žena... (Lk 10, 38)

Zvykneme hovoriť: „Hosť do domu, Boh do domu.“ Je to pravda aj v mojom živote? Veľmi rád rozprávam Bohu o svojej láske k nemu. Ako však tú lásku zmerať? No predsa láskou k blížnemu. Marta z evanjelia prijíma návštevu. Starosti prehlušili zmysel návštevy, ale prijala ju. Dokážem to aj ja? Či sa nebránim preukázať lásku blížnemu ešte

v zárodku? Skúsme v dnešný deň poprosiť Matku Máriu, aby nás naučila prijímať Boha cez blížnych.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny. Menlivé časti sviatku. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a deviaty irmos utierne sviatku. Myrovanie. Odporúčaný sviatok. (HS: 281; PZ: 252; HP: 265)

NEDEĽA 2. október

16. nedeľa po Päťdesiatnici. Hieromučeník Cyprián

Čítania: 1 Kor 6, 1 – 10, zač. 181; Mt 25, 14 – 30 zač. 105

Zavolal si sluhov a zveril im svoj majetok..., každému podľa jeho schopností, a odcestoval. (Mt 25, 14 – 15)

Človek z času na čas príde takpovediac na rázcestie a musí sa rozhodnúť. Ktorou cestou sa vybrať? Môže to byť výber školy, neskôr povolania a podobne. Každý vyberá to, čo mu najviac sedí. A tak je to dobre. Veď si len predstavme, že by sme všetci boli murármi, tesármi či lekármi. Sme si rovní v rôznorodosti. Boh dáva každému šikovnosť na niečo iné, podľa jeho schopností. A tu sa mi naskytá otázka, ako sa starám o zverený majetok. Som zodpovedný? Rímsky cisár Títus povedal: „Žiaden deň bez čiarky.“ Každý deň by som sa mal usilovať urobiť niečo dobré a rozvíjať svoje talenty. No a na konci života dať počet. Áno, nikto mi neberie pravdu, že Boh je milosrdný, no dnešné podobenstvo o talentoch jasne hovorí o Bohu, ktorý chce, aby som zveľaďoval. Každý deň sa mám posunúť aspoň o malý krok dopredu. Nezakopávať svoj talent, lebo

to by bolo to najhoršie. Už keď svoj talent nerozvíjam, aspoň ho odovzdám iným. Boh mi dôveruje a zveruje mi svoje bohatstvo. Som zodpovedný, ako hovorí Moliére, nielen za to, čo robím, ale i za to, čo nerobím.

Liturgia: Hlas 7. Evanjelium na utierni piate. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti z hlasu. (HS: 150; PZ: 104; HP: 105)

PONDELOK 3. október

Hieromučeník Dionýz Areopagita

Čítania: Ef 1, 22 – 2, 3, zač. 219; Mk 10, 46 – 52. zač. 48

Slepec mu odpovedal: „Rabboni, aby som videl!“ (Mk 10, 51)

Boh dáva, komu chce a koľko chce. V srdci však cítime a evanjelium nás učí, že máme prosiť s vierou. Presne toto je obraz Bartimeja. Prosí napriek okríknutiu, aby mlčal. Kristus bol pre neho čímsi výnimočný. Kdesi počul, že ho môže uzdraviť. Tak prečo to nevyužiť! Krista volá rabboni – môj učiteľ. Pane Ježišu, buď aj mojím učiteľom a daj, čo potrebujem na ceste spásy.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z pondelka. (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK 4. október

Hieromučeník Hierotej

Čítania: Ef 2, 19 – 22, 3, 1 – 7, zač. 222; Mk 11, 11 – 23, zač. 50

Môj dom sa bude volať domom modlitby pre všetky národy. (Mk 11, 17)

„Znova v cerkvi pískalo ozvučenie.“ „Keby aspoň tie oltárne plachty boli krajšie, no a o zástavách ani nehovorím.“ „Tá Mária zasa prišla v čiernom. Už by mohla prestať smútiť.“ Zrazu precitnem, lebo spievajú moju obľúbenú pesničku: Otče náš. Iste nás pohoršuje postoj židov, ktorí v chráme mali miesto na nákup či predaj. A čo môj postoj v chráme? Chodím sa rozprávať s Bohom alebo...

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z utorka. (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA 5. október

Mučenica Charitína

Čítania: Ef 3, 8 – 21, zač. 223; Mk 11, 22b – 26, zač. 51

Preto zohýnam kolená pred Otcom... (Ef 3, 14)

Isto si pamätáme na rozprávku Mrázik. Šikovný, ale namyslený Ivan sa nechcel klaňať lesnému mužíčkovi za pomoc, ktorú mu preukázal, a vieme, ako sa to skončilo. Stačilo však byť vďačným a nepremenil by sa na medveďa. Svätý apoštol Pavol opisuje, ako zohýna kolená pred Bohom – k modlitbe i z vďačnosti. Pane, daj, aby som s radosťou zohol chrbát či pokľakol pred tebou. Veď mám za čo!

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo stredy. (HS: 156; PZ: 111; HP:112)

ŠTVRTOK 6. október

Apoštol Tomáš

Čítania: 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Jn 20, 19 – 31, zač. 65 (apoštolovi); Ef 4, 14 – 19, zač. 225; Mk 11, 27 – 33, zač. 52 (rad.)

Akou mocou toto robíš? Alebo kto ti dal moc, aby si to robil? (Mk 11, 28)

Poznáme príslovie: „Kto chce, hľadá spôsoby, kto nechce, hľadá dôvody“. Aj veľkňazi, zákonníci a starší hľadali spôsoby. Ale nie preto, aby Kristovi pomáhali, ale aby ho podchytili v reči, aby mu strojili úklady. Namiesto prijatia Kristovho učenia kladú otázku: „Akou mocou toto robíš?“ Môžem sa v tejto chvíli spýtať sám seba: Hľadám spôsob, ako kráčať za Kristom, alebo hľadám dôvody, prečo sa nemodliť, nenavštíviť chrám...?

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti Tomášovi. (HS: 282; PZ: 254; HP: 267)

PIATOK 7. október

Mučeníci Sergej a Bakchus

Čítania: Ef 4, 17 – 25a, zač. 266; Mk 12, 1 – 12, zač. 53

Kameň, čo stavitelia zavrhli, stal sa kameňom uholným. (Mk 12, 10)

Čím väčšiu a vyššiu stavbu staviam, tým mocnejší a hlbší základ potrebujem. Je to logické. A čo tak stavba môjho života? Tu sa nemôžem spoliehať na šikovnosť iných. Stavbu svojho života môžem budovať na tom najlepšom základe, ktorým je sám Kristus. Možno sa nájdu takí, ktorí nechcú mať s Bohom nič spoločné. Iste, môžem Krista zavrhnúť, ale on je uholným kameňom.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z piatka. (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA 8. október

Prepodobná Pelágia

Čítania: 1 Kor 14, 20 – 25, zač. 156; Mt 25, 1 – 13, zač. 104

Päť z nich bolo nerozumných a päť múdrych. (Mt 25, 2)

Aký je rozdiel medzi múdrym a nemúdrym človekom? O tom podáva svedectvo dnešné evanjelium. Bolo určite namáhavé mať obe ruky plné. Ale keď prišiel ženích, zrazu ich námaha bola odmenená. Je ťažké odtrhnúť oči od televízora, keď dávajú taký dobrý trhák. Lenže ja viem, že ráno potrebujem vstať skôr a začať deň s Bohom. Musím teda ísť skôr spať. Chcem byť predsa múdrym, nie hlúpym.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo soboty. (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

NEDEĽA 9. október

17. nedeľa po Päťdesiatnici. Svätých otcov siedmeho ekumenického snemu. Apoštol Jakub Alfejov

Čítania: 2 Kor 6, 16b – 7, 1, zač. 182b; Mt 15, 21 – 28, zač. 62 (radové); Hebr 13, 7 – 16, zač. 334; Jn 17, 1 – 13, zač. 56 (sv. otcom)

A večný život je v tom, aby poznali teba, ... Boha, a ... Ježiša Krista. (Jn 17, 3)

Odpradávna sa ľudia usilujú nájsť lieky na dlhovekosť, krásu či lásku. Ba boli tendencie nájsť elixír večnosti. Iste by sme aj dnes našli ľudí, ktorí by boli schopní obetovať veľmi veľa, možno aj celý majetok, len aby nemuseli zomrieť.
Aj kresťan hľadá večnosť a nemusí pritom siahať do vrecka či predávať svoj majetok. Ten večný život mi dáva môj Boh a Pán.
Pri čítaní veľkňazskej modlitby z dnešného evanjelia počujeme o nesmiernej láske Krista voči apoštolom i celej Cirkvi. Doslova láskavo prosí svojho Otca a nášho Boha, aby sme dosiahli večný život. Nuž či by som sa nemal aj ja snažiť o večný život s Bohom? Veď svet mi ho nedokáže dať.
Svätý Gregor Naziánsky hovorí: „Voda je najčistejšia pri prameni, z ktorého prýšti. Teplo je najsilnejšie pri ohni, z ktorého pochádza. Svetelný lúč je najjasnejší pri svetelnom zdroji, z ktorého vyžaruje. Čím ďalej je voda od prameňa, tým viac je znečistená. Čím ďalej stojíš od ohňa, tým menej tepla cítiš. Čím ďalej sa vzďaľuješ od svetelného zdroja, tým menej svetla máš. A tak je to aj s naším večným životom: Čím bližšie sme k Bohu, tým vrúcnejšie spoločenstvo s Bohom prežívame, tým hojnejšie je v nás večný život.

Liturgia: Hlas 8. Evanjelium šieste. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár hlasu a otcom, kondák hlasu, *Sláva* kondák otcom, *I teraz* podľa predpisu. Ostatné z nedele a Otcov. (HS: 152, 285; PZ: 106, 257; HP: 107, 270)

Rastislav Višňovský

Vzkriesenie Lazára 2

Lazár

Postava vzkrieseného Lazára vytvára kulminačný moment evanjeliového opisu udalosti, kde prostredníctvom Kristových slov: „Lazár, poď von“ (Jn 11, 43) Lazár vstáva a vychádza von, z tmavého pozadia jaskyne, ktoré je v ostrom kontraste s bielobou plátna, do ktorého je Lazár zavinutý. Atmosféru vzkriesenia podľa novgorodskej ikony z 15. stor. dotvára taktiež mladík, ktorý odvalil kameň od hrobu. Ďalší zo zástupu svedkov jednou rukou sníma ovínadla a druhou si zapcháva nos, čo potvrdzuje slová evanjelia o tom, že Lazár bol už štyri dni mŕtvy a páchol, a že jeho vzkriesenie poukázalo na božskú moc Ježiša Krista. Aby sa poukázalo realistickejšie na smrť Lazára, je jeho tvár na niektorých ikonách zobrazená v bledom odtieni. Na Kristovu výzvu, aby vyšiel von, odpovedá Lazár miernym sklonením hlavy.

Lazár symbolizuje choré, mŕtve ľudstvo, to jahniatko, ktoré vlk uniesol (vyrval) zo stáda. On je symbolom hriešnika, ktorý je následkom hriechu vydaný smrti, ale na druhej strane je aj symbolom nového narodeného ľudstva – nového stvorenia, ktoré sa pripravuje vystúpiť z hrobu. Sv. Efrém Sýrsky píše: „Každý lekár ošetruje svojich chorých pacientov ešte pred tým, než zomrú. Lekár Lazára – Kristus – však počkal až do jeho smrti, aby ukázal nad ňou svoju moc.“ Sv. Gregor Nysský, ktorý vykresľuje Kristovu božskú moc v diele *Spasenie*, rozvíja myšlienku sv. Efréma Sýrskeho týmito slovami: „Slovo lekára prináša úžitok chorým, ale hlas života je nádejou pre mŕtvych: počujúc slovo Syna človeka nechcú zostať mŕtvymi, a tí, čo sú v hroboch, túžia po hlase vzkriesenia. Svetlo je milé a potrebné tým, ktorí prebývajú v tme.“

Udalosť Lazárovho vzkriesenia a silu Kristovej moci ospevujú aj bohoslužobné texty sviatku. „Stojac nad hrobom Lazára, Spasiteľ náš, povolal si mŕtveho, zobudil si ho akoby zo sna, zvrhnúc zlého mocou nesmrteľnosti. A on na tvoje slovo, milujúci človeka, vyšiel zviazaný smrteľnými obväzmi. Tebe je všetko možné, všetko ti slúži, všetko sa ti korí, Spasiteľ náš, sláva tebe!“ (stichira Lazárovej soboty). Aj kánon utierne sviatku pokračuje v oslave Kristovej moci: „Pane, obľúbeného Lazára si vyrval z temnôt podsvetia a svojím nadovšetko mocným slovom si prelomil závory a kráľovstvá smrti“ (3. pieseň kánona). „Pri Lazárovom hrobe si zastal, milujúci človeka, povolal si ho a daroval si mu život. Lebo ty, nesmrteľný, udeľuješ život všetkým smrteľníkom. Ako Boh zjavne robíš predobraz budúceho vzkriesenia.“ (5. pieseň kánona) ■

Milan Gábor

snímka: lh6.ggpht.com

KNIHA: Ján Viglaš: *Umelé oplodnenie: Žiadny problém!?*

V súčasnosti stúpa počet manželských párov, ktoré nemôžu počať dieťa. Neplodnosť v čoraz väčšej miere postihuje aj veriacich, takže sa stala nielen medicínskym, ale i pastoračným problémom. Medicína prišla s umelým oplodnením. Ako sa k nemu stavia Katolícka cirkev?

Odpoveď na túto i mnohé ďalšie otázky o asistovanej reprodukcii ponúka najnovšia publikácia z vydavateľstva Don Bosco nazvaná *Umelé oplodnenie: Žiadny problém!?* Útla knižka Jána Viglaša vyšla ako ôsma v poradí v rámci edície *Viera do vrecka* a nájdete ju v predajniach s kresťanskou literatúrou aj v internetovom obchode www.donbosco.sk.

Oľga Marková

FILM: *Secretariat*

Film *Secretariat* je natočený podľa skutočnej udalosti a je vynikajúcou filmovou snímkou pre rodiny a všetkých, ktorí milujú filmy o zvieratách, osobitne o koňoch. Secretariat je meno koňa, ktorý ako jediný v dejinách dostihov vyhral *Triple Crown*, tri náročné dostihové preteky za sebou. Film zobrazuje osudy koňa od narodenia až po jeho najväčšie úspechy, ktoré dosiahol nielen vďaka sebe samému, ale aj obetavej starostlivosti rodiny Cheneryovcov. Film je výborným filmovým zobrazením vzťahu človeka a zvieraťa a akousi parafrázou na neustálu dôveru v človeka, ktorý na prvý pohľad nemá žiadne miesto vo svete, no napriek tomu má svoj zmysel a úspech na dosah.

Lukáš Petruš

HUDBA: Ilia – *We were shipwrecks*

Skupina Ilia (po hebr. Boh je Pán) je výnimočnou skupinou nielen hudbou, ale aj zložením, keďže ide o výhradne ženské zoskupenie. Svoju hudobnú dráhu odštartovali pred troma rokmi piesňou *Portrait of a lying hearth* (*Obraz klamúceho srdca*). Pred necelým mesiacom vydali svoje prvé kompletné štúdiové CD s názvom *We were shipwrecks* (*Boli sme vrakmi lodí*). Muzikálne sa vymyká hudobnému tradicionalizmu v gospelovom svete, čo ho robí výnimočným. Vidno, že ženská jemnosť a nápaditosť vniesla do sveta gospelu a rockovej kresťanskej hudby nové prvky. Treba zdôrazniť aj kvalitné texty. Už samotný názov je vhodne postavený do minulého času, čím Ilia vyjadruje nádej, ktorá prišla s Ježišom.

Lukáš Petruš

ZMENA ADRESY REDAKCIE

Všetkým čitateľom a dopisovateľom časopisu Slovo oznamujeme zmenu poštovej adresy redakcie. Poštu zasielajte na adresu: **Redakcia časopisu Slovo, Hurbanistov 3, 080 01, Prešov.**

redakcia

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Naši jubilanti – október

50 rokov: Miroslav Fiľak, Nižný Hrabovec; Viera Kentošová, Sačurov; Viera Surdejová, Rudlov; Anastázia Vasilková, Strážske

60 rokov: Michal Danko, Kysta; Michal Fedorčák, Trebišov; Agnesa Kovaľová, Vranov nad Topľou; Ing. Mária Kudláčová, Priekopa; Anna Medviďová, Sobrance; Tatiana Michalková, Stročín; Anna Petríková, Čeľovce; Anna Sedláková, Svit; Michal Zubko, Davidov

70 rokov: Mária Čabinová, Sobrance; Július Ferko, Michalovce; Ing. Boris Franko, Košice; Pavlína Koceľová, Klokočov; MUDr. Natália Krátka, Banská Bystrica; Mária Poláková, Lesíček; Vladimír Vansáč, Spišská Nová Ves; Anna Zavodová, Košice

75 rokov: Michal Bartko, Košice; Pavlína Ďuristová, Zbehňov; Andrej Fedorčák, Trebišov; Bartolomej Kočiš, Okružná; Ladislav Matejovský, Prešov; RNDr. Jozef Voskár, Sabinov; Júlia Zelinková, Košice

80 rokov: Mária Feciková, Levoča; Mária Ihnátová, Jastrabie; MUDr. Andrej Kalanin, Košice; Zuzana Kebová, Davidov; Mária Kokošová, Nižný Hrabovec; Ing. Jozef Kramár, Košice; Katarína Lešková, Prakovce; Anna Maďarová, Kožuchov; Mária Tréfašová, Brezina; Mária Vaňková, Košice; Michal Vojček, Giraltovce

85 rokov: Štefan Bajcura, Vydraň; Zuzana Hricová, Sačurov; Helena Mikitová, Košice; Mária Riníková, Košice

90 rokov: Anna Demjanová, Topoľa, Mária Jevčáková, Ložín; Michal Slivka, Kysta

Srdečne blahoželáme!

BLAHOŽELÁME

27. septembra sa krásneho životného jubilea 80 rokov dožíva náš otecko, manžel, dedko a svokor **Juraj Pčolár**. Do ďalších rokov mu vyprosujeme dobré zdravie, veľa lásky, pokoja i radosti.

dcéra Mária

Naša mama **Anna Cifruľaková** a otec **Anton Cifruľak**, ktorých spája a vzájomne dodáva silu v radostných i ťažkých chvíľach láska, si pred päťdesiatimi rokmi 7. októbra

povedali spoločné áno a teraz oslavujú zlatú svadbu.

Želáme vám Božie požehnanie, zdravie, spokojnosť, aby ste v láske dlho medzi nami žili!

deti Milena, Vladimír a Radomír s rodinami

28. septembra 2011 oslávi náš duchovný otec **Róbert Demko** 35. narodeniny a 10. výročie príchodu do našej farnosti v Dúbravke.

Drahý náš otec Róbert, prijmite od nás veriacich blahoželanie. Vyslovujeme vám úprimné poďakovanie za svedectvo života, lásky a dobroty, za obetavú a nezištnú prácu vo farnosti, či už s mládežou, alebo pri skrášľovaní nášho chrámu, za prekrásne kázne, ktoré prenikajú do srdca každého človeka, za vydávanie farského listu, v ktorom prinášate úvahy z duchovného života do našich rodín. Do ďalších rokov vášho života vám a celej vašej rodine želáme veľa Božích milostí a darov Svätého Ducha, pevné zdravie, Božie požehnanie a ochranu Presvätej Bohorodičky. Ďakujeme nebeskému Otcovi za takého dobrého pastiera. Túžime po tom, aby ste ešte dlho pôsobili medzi nami. *Na mnohaja i blahaja lita!*

vďační veriaci z Dúbravky

Titulárny kanonik, duchovný správca charity a člen Redakčnej rady časopisu Slovo otec **Jozef Voskár** oslávi 10. októbra 2011 krásnych 75 rokov života . Pri tejto príležitosti mu vyprosujeme hojnosť Božieho požehnania, veľa tvorivých síl a pevné zdravie.

Mnoho rokov, šťastných rokov!

redakcia časopisu Slovo

JUBILEÁ KŇAZOV

Polykarp Š. Jacoš OSBM, rehoľný kňaz v monastieri v Trebišove – 21. október 1961 – 50 rokov života; **Jozef Voskár**, titulárny kanonik, duchovný správca charity – 10. október 1936 – 75 rokov života; **Michal Hulaj**, výpomocný duchovný vo farnosti Vranov n/T.-Čemerné – 12. október 1931 – 80 rokov života; **Michal Kuruc**, správca farnosti Sulín – 24. október 1951 – 60 rokov života

Srdečne blahoželáme a prajeme

Mnohaja lita!

OZNAMY

Duchovné cvičenia Linky Valentín

Linka Valentín pôsobiaca pri Gréckokatolíckej cirkvi v Košiciach-Starom meste a občianske združenie Rieky pozývajú na trojdňové stretnutie, ktoré je určené ľuďom zraneným v oblasti vzťahov, citov, sexuality, ktorí prežívajú vo svojom živote homosexuálne cítenie, ako aj ľuďom inak sexuálne cítiacim. Ak si sám, je ti smutno a túžiš po prijatí, spoločenstve, láske a dobrých medziľudských vzťahoch, ak hľadáš naplnenie svojho života na správnej ceste smerom k Bohu, príď medzi nás. Duchovná obnova sa uskutoční v druhej polovici októbra 2011 v okolí mesta Liptovský Mikuláš. Bližšie informácie získaš na adrese: Linka Valentín, Gréckokatolícka cirkev, P. O. Box B- 43, 040 01 Košice 1, mail:valentinskespolocenstvo@centrum.sk alebo Občianske združenie Rieky, Puškinova 1, 811 04 Bratislava.

Srdečne vás pozývame na

Archieparchiálne večeradlo,

ktoré sa uskutoční

v sobotu 15. októbra 2011 v bazilike minor v Ľutine.

Spoločný program pre kňazov a laikov

09.00 Radostný ruženec (deti)
09.45 Prednáška
10.15 Bolestný ruženec (kňazi)
11.00 Svätá liturgia
12.10 Obedňajšia prestávka
13.10 Moleben k Presv. Bohorodičke
13.25 Slávnostný ruženec (laici)
14.10 Prednáška
14.30 Adorácia
15.00 Ruženec k Božiemu milosrdenstvu

Zjednoťme sa spolu s Presvätou Bohorodičkou v mesiaci zasvätenom modlitbe ruženca na tomto milostivom mieste, kde máme jedinečnú možnosť získať plnomocné odpustky spojené s bazilikou Santa Mária Maggiore v Ríme a uctiť si relikviu bl. Jána Pavla II.

„Som Kráľovná ruženca...“ (Fatima 13. október 1917)

Fotografie otca biskupa Rudolfa Baláža

Biskupský úrad v Banskej Bystrici začal 9. septembra 2011 zhromažďovať fotografie nebohého diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláža. S prosbou sa biskupský úrad obracia aj na ochotných jednotlivcov, ktorí by sa chceli podeliť s vlastnými fotografiami z celého života biskupa Rudolfa. Fotografiu možno poslať aj v naskenovanej forme na e-mail: hovorca@bbdieceza.sk.

Mons. Marián Bublinec, diecézny administrátor

INZERCIA

Ponúkame lipové drevo.
Tel.: 02 43 41 48 39 alebo 0903 181 981

Kameraman na rôzne spoločenské a kultúrne akcie. Tel. č. 0915 354 929, www.sunlinevideo.sk.

Poukazy so štátnou dotáciou pre nepracujúcich seniorov v hoteli **SOREA ĽUBOVŇA** už v predaji. Počet poukazov je obmedzený – objednávky a informácie na č. tel. 052/4321751 – 54 alebo e-mailom lubovna@sorea.sk.
NOVINKA – svätá omša priamo v hoteli.

Práce vo výškach, maľovanie a nátery striech a fasád kostolov, fár a kláštorov, zrezávanie stromov. Tel.fax.: 056 / 64 32 778. Mobil: 0905 467 937. Mail: zakmichalovce@stonline.sk

Maľovanie interiérov chrámov, obnova fasád, reštaurovanie oltárov, ikonostasov a zlátenie. Pokrývanie kostolných striech a veží. Tel: 035/659 31 39, 0905 389 168, www.reart.eu

CENNÍK INZERCIE

Občianska inzercia: znak (vrátane medzier): 2 centy a fotografia alebo rámček 2 eurá. Meno zvýrazňujeme zadarmo.

slovo – časopis gréckokatolíckej cirkvi
http://slovo.grkatpo.sk/
Ročník 43.
Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 1, P. O. Box 204, 080 01 Prešov, tel.: 051 – 7731 481, 0911 711 263.
Číslo účtu: 400 684 72 51/7500
SWIFT KÓD: CEKO SK BX, špecifický symbol: 2011.
Vydavatelia:
Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor:
Juraj Gradoš, ThLic. (sefredaktor@grkatpo.sk).
Zástupca šéfredaktora:
Mgr. Drahomíra Kolesárová (slovo@grkatpo.sk).
Cenzori:
PaedDr. František Dancák, ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Peter Vansáč, PhD.
Redaktori:
PaedDr. Helena Krenická (slovo1@grkatpo.sk), Mgr. Marica Kipikašová (slovo2@grkatpo.sk).
Jazyková úprava:
PhDr. Adriana Matoláková (amatolakova@inmail.sk).
Redakčná rada:
ThDr. Michal Hospodár, PhD., Mgr. Daniel Dzurovčin, Juraj Gradoš, ThLic., PaedDr. František Dancák, ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., RNDr. Jozef Voskár, PhDr. Valéria Juríčková, PhD., Mgr. Ján Hreško, Mgr. Marián Sabol, Mikuláš Jančuš.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme.
Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Titulná strana: Farfest 2010; Ikona sv. Mikuláša (Snímka: Jozef Kron)

TV LUX – DOMA JE DOMA

Pondelok – Piatok 06.50 Krátke správy/Putovanie kalváriami 07.00 Svätá omša P 07.30 Každý deň so svätými P 07.35 Návratka P 07.45 Doma je doma 10.00 Krátke správy/Spravodajský súhrn 12.00 Anjel Pána 15.20 Z Prameňa 17.30 Doma je doma P 18.30 Rozprávočka P 18.40 Z prameňa 20.00 Krátke správy/Spravodajský súhrn P 22.00 Doma je doma 22.55 Krátke správy/Spravodajský súhrn

Sobota – Nedeľa 07.00 Spravodajský súhrn 12.00 Anjel Pána 18.30 Rozprávočka P 20.00 Spravodajský súhrn

26.09. (pondelok) 08.45 Kráľovstvo bez hraníc (23) P 09.15 Medzi nebom a zemou 10.20 Z prameňa P 10.35 Peru – Misionári, cestovatelia lásky 12 11.00 Slovo Božie podľa Matúša (2) 11.25 Octava dies 12.25 Kresťania v spoločnosti – Medzinárodné právo 12 13.00 Poltón klub 13.55 Hudobné pódium 14.35 Osobnosť roka – profesor Tadeusz Zasepa 15.00 Božie milosrdenstvo 15.35 Škola Pavlovho slova (2) 16.15 Rehoľná abeceda 16.30 Vlastná cesta 17.00 Kráľovstvo bez hraníc (23) 18.55 Putovanie kalváriami P 19.00 Kresťania v spoločnosti – Vzťahy na pracovisku 12 P 19.25 Luxáreň 20.10 Správy zo Svätej zeme P 20.30 U Nikodéma P

27.09. (utorok) 08.45 Kráľovstvo bez hraníc (24) P 09.15 Večerná univerzita 10.05 Z prameňa P 10.20 Moja misia – magazín 12 11.20 Kláštor sv. Kataríny na Sinaji 12 11.45 Katechéza 12.25 Osobnosť roka – profesor Tadeusz Zasepa 12.55 Katechézy Benedikta XVI. 13.25 Vlastná cesta 13.55 Octava dies 14.30 Peru – Misionári, cestovatelia lásky 12 15.00 Božie milosrdenstvo 15.30 Luxáreň 16.00 Slávnostné otvorenie kauzy blahorečenia Tomáša a Františka Munkovcov P 17.00 Kráľovstvo bez hraníc (24) 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Lurdská jaskynka v Bratislave P 19.25 Octava dies 20.10 Milovať až do zabudnutia P 20.50 Tandem kvíz 21.35 Kresťania v spoločnosti – Vzťahy na pracovisku 12

28.09. (streda) 08.45 Kráľovstvo bez hraníc (25) P 09.15 Hudobné pódium 10.05 Z prameňa P 10.20 Rehoľná abeceda 10.35 Generálna audiencia 12 P 12.25 Peru – Misionári, cestovatelia lásky 12 12.55 Medzi nebom a zemou 13.40 Večerná univerzita 14.25 Luxáreň 14.50 Návratka 15.00 Božie milosrdenstvo 15.35 Tandem kvíz 16.15 Kresťania v spoločnosti – Vzťahy na pracovisku 12 16.40 Klbko 17.00 Kráľovstvo bez hraníc (25) 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Peru – Ľudia, ktorí milujú život 12 P 19.25 Katechézy Benedikta XVI. P 20.10 Prehľad katolíckych periodík P 20.20 Čaviareň live P 21.20 Lurdská jaskynka v Bratislave 21.45 Správy zo Svätej zeme

29.09. (štvrtok) 08.45 Kráľovstvo bez hraníc (26) P 09.15 Škola Pavlovho slova (2) 10.05 Z prameňa P 10.15 Tandem kvíz 11.00 Kresťania v spoločnosti – Vzťahy na pracovisku 12 11.30 Katechézy Benedikta XVI. 12.25 Kláštor sv. Kataríny na Sinaji 12 12.55 Moja misia – magazín 12 13.55 Slovo Božie podľa Matúša (2) 14.20 Správy zo Svätej zeme 14.35 Vlastná cesta 15.00 Božie milosrdenstvo 15.35 U Nikodéma 17.00 Kráľovstvo bez hraníc (26) 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Arménsky kláštor Srpots Hagopiants v Jeruzaleme 12 P 19.25 Katechéza 19.45 Rehoľná abeceda P 20.10 Škola Pavlovho slova (3) P 20.55 Peru – Ľudia, ktorí milujú život 12 21.20 Medzi nebom a zemou P

30.09. (piatok) 08.45 Sme katolíci – Pápež P 09.10 Ichtis – antivírus pre deti 09.35 Katechézy Benedikta XVI. 10.05 U Nikodéma 11.30 Luxáreň 12.25 Katechéza 12.45 Škola Pavlovho slova (3) 13.30 Tandem kvíz 14.15 Octava dies 14.45 Rehoľná abeceda 15.00 Božie milosrdenstvo P 15.35 Večerná univerzita 16.15 Lurdská jaskynka v Bratislave 16.40 Ichtis – antivírus pre deti 17.00 Sme katolíci – Pápež 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Hudobné pódium P 19.45 Návratka 19.50 Prehľad katolíckych periodík 20.25 Moja misia – magazín 12 P 21.25 Arménsky kláštor Srpots Hagopiants v Jeruzaleme 12

01.10. (sobota) 07.25 Ichtis – antivírus pre deti 07.45 Klbko 08.10 Rehoľná abeceda 08.30 Čaviareň live 09.30 Hudobné pódium 10.15 Tandem kvíz 11.00 Správy zo Svätej zeme 11.20 Vlastná cesta 11.45 Katechéza 12.20 Generálna audiencia 13.50 Medzi nebom a zemou 14.30 Octava dies 15.00 Mariánska sobota P 16.00 Moja misia – magazín 12 17.00 Peru – Ľudia, ktorí milujú život 12 17.30 Arménsky kláštor Srpots Hagopiants v Jeruzaleme 12 18.00 Luxáreň 18.40 Prehľad katolíckych periodík 18.45 Tandem kvíz P 19.30 Slovo Božie podľa Matúša (2) 20.25 Molokai – Príbeh sv. Damiána 12 P 22.20 Hudobné pódium

02.10. (nedeľa) 07.25 Slovo Božie podľa Matúša (2) 07.55 Klbko 08.15 Ichtis – antivírus pre deti P 08.40 Škola Pavlovho slova (3) 09.25 Luxáreň 10.00 Svätá omša z Prešova P 11.20 Katechézy Benedikta XVI. 11.45 Rehoľná abeceda P 12.25 U Nikodéma 13.50 Správy zo Svätej zeme 14.10 Moja misia – magazín 12 15.10 Klbko 15.35 Molokai – Príbeh sv. Damiána 12 17.30 Octava dies P 18.00 Kresťania v spoločnosti – Vzťahy na pracovisku 12 18.40 Vlastná cesta P 19.10 Katechéza P 19.30 Lurdská jaskynka v Bratislave 20.25 Medzi nebom a zemou 21.10 Večerná univerzita P 21.55 Čaviareň live 22.55 Putovanie kalváriami

03.10. (pondelok) 08.45 Sme katolíci – Kult svätých P 09.15 Medzi nebom a zemou 10.20 Z prameňa P 10.35 Peru – Ľudia, ktorí milujú život 12 11.00 Slovo Božie podľa Matúša (2) 11.25 Octava dies 12.25 Kresťania v spoločnosti – Vzťahy na pracovisku 12 13.00 Čaviareň live 13.55 Hudobné pódium 14.35 Lurdská jaskynka v Bratislave 15.00 Ruženec P 15.35 Škola Pavlovho slova (3) 16.15 Rehoľná abeceda 16.30 Vlastná cesta 17.00 Sme katolíci – Kult svätých 18.55 Putovanie kalváriami P 19.00 Kresťania v spoločnosti – Firma 12 P 19.25 Luxáreň 20.10 Správy zo Svätej zeme P 20.30 U Pavla P

04.10. (utorok) 08.45 Sme katolíci – Krst P 09.15 Večerná univerzita 10.05 Z prameňa P 10.20 Moja misia – magazín 12 11.20 Arménsky kláštor Srpots Hagopiants v Jeruzaleme 12 11.45 Katechéza 12.25 Lurdská jaskynka v Bratislave 12.55 Katechézy Benedikta XVI. 13.25 Vlastná cesta 13.55 Octava dies 14.30 Peru – Ľudia, ktorí milujú život 12 15.00 Ruženec P 15.35 Medzi nebom a zemou 16.15 Luxáreň 16.40 Správy zo Svätej zeme 17.00 Sme katolíci – Krst 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Ruženec sestry Bernadety P 19.25 Octava dies 20.10 Slovo Božie podľa Matúša (3) P 20.40 Tandem kvíz 21.25 Kresťania v spoločnosti – Firma 12

05.10. (streda) 08.45 Sme katolíci – Očistec P 09.15 Hudobné pódium 10.05 Z prameňa P 10.20 Rehoľná abeceda 10.35 Generálna audiencia 12 P 12.25 Peru – Ľudia, ktorí milujú život 12 12.55 Medzi nebom a zemou 13.40 Večerná univerzita 14.25 Luxáreň 14.50 Návratka 15.00 Ruženec P 15.35 Tandem kvíz 16.15 Kresťania v spoločnosti – Firma 12 16.40 Klbko 17.00 Sme katolíci – Očistec 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Zimbabwe – Von z temnoty 12 P 19.25 Katechézy Benedikta XVI. P 20.10 Prehľad katolíckych periodík P 20.20 Poltón klub P 21.20 Ruženec sestry Bernadety 21.45 Správy zo Svätej zeme

06.10. (štvrtok) 08.45 Sme katolíci – Požehnanie P 09.15 Škola Pavlovho slova (1) 10.05 Z prameňa P 10.15 Tandem kvíz 11.00 Kresťania v spoločnosti – Firma 12 11.30 Katechézy Benedikta XVI. 12.25 Arménsky kláštor Srpots Hagopiants v Jeruzaleme 12.55 Moja misia – magazín 12 13.55 Slovo Božie podľa Matúša (3) 14.20 Správy zo Svätej zeme 14.35 Vlastná cesta 15.00 Božie milosrdenstvo 15.35 U Pavla 17.00 Sme katolíci – Požehnanie 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Etiópsky ortodoxný kláštor Deir Sultan v Jeruzaleme 12 P 19.25 Katechéza 19.45 Rehoľná abeceda P 20.10 Škola Pavlovho slova (4) P 20.55 Zimbabwe – Von z temnoty 12 21.20 Medzi nebom a zemou P

07.10. (piatok) 08.45 Sme katolíci – Panna Mária P 09.10 Ichtis – antivírus pre deti 09.35 Katechézy Benedikta XVI. 10.05 U Pavla 11.30 Luxáreň 12.25 Katechéza 12.45 Škola Pavlovho slova (4) 13.30 Tandem kvíz 14.15 Octava dies 14.45 Rehoľná abeceda 15.00 Božie milosrdenstvo P 15.35 Večerná univerzita 16.15 Ruženec sestry Bernadety 16.40 Ichtis – antivírus pre deti 17.00 Sme katolíci – Panna Mária 18.55 Putovanie kalváriami 19.00 Z rýchlika P 19.45 Návratka 19.50 Prehľad katolíckych periodík 20.25 Moja misia – magazín 12 P 21.25 Etiópsky ortodoxný kláštor Deir Sultan v Jeruzaleme 12

08.10. (sobota) 07.25 Ichtis – antivírus pre deti 07.45 Klbko 08.10 Rehoľná abeceda 08.30 Poltón klub 09.30 Z rýchlika 10.15 Tandem kvíz 11.00 Správy zo Svätej zeme 11.20 Vlastná cesta 11.45 Katechéza 12.20 Generálna audiencia 13.50 Medzi nebom a zemou 14.30 Octava dies 15.00 Mariánska sobota P 16.00 Moja misia – magazín 12 17.00 Zimbabwe – Von z temnoty 12 17.30 Etiópsky ortodoxný kláštor Deir Sultan v Jeruzaleme 12 18.00 Luxáreň P 18.40 Prehľad katolíckych periodík 18.45 Tandem kvíz P 19.30 Slovo Božie podľa Matúša (2) 20.25 František (1) 12 P 22.20 Z rýchlika

09.10. (nedeľa) 07.25 Slovo Božie podľa Matúša (2) 07.55 Klbko P 08.15 Ichtis – antivírus pre deti P 08.40 Škola Pavlovho slova (4) 09.25 Luxáreň 10.00 Katechézy Benedikta XVI. 10.30 Svätá omša z Dómu sv. Martina v Bratislave P 11.45 Rehoľná abeceda P 12.25 U Pavla 13.50 Správy zo Svätej zeme 14.10 Moja misia – magazín 12 15.10 Klbko 15.35 František (1) 12 17.30 Octava dies P 18.00 Kresťania v spoločnosti – Firma 12 18.40 Vlastná cesta P 19.10 Katechéza P 19.30 Ruženec sestry Bernadety 20.25 Medzi nebom a zemou 21.10 Večerná univerzita P 21.55 Poltón klub 22.55 Putovanie kalváriami

STV – JEDNOTKA

24.09. (sobota) 21.10 Deti na úteku (1) – skutočný príbeh 01.15 Deti na úteku (1) R

25.09. (nedeľa) 21.15 Deti na úteku (2) – skutočný príbeh 00.35 Deti na úteku (2) R

STV – DVOJKA

24.09. (sobota) 13.10 Poltón

25.09. (nedeľa) 10.00 Evanjelické služby Božie z Mošoviec 12.50 Slovo 12.55 Orientácie 13.25 Môj príbeh – Bol som narkoman 00.35 Slovo R

27.09. (utorok) 11.25 Spomienka nikdy neskláme – dokument o diplomatovi Štefanovi Osuskom 15.35 Orientácie R 16.10 Môj príbeh R

30.09. (piatok) 09.25 Poklady Slovenska – Cerkev v Medzilaborciach

01.10. (sobota) 13.10 Poltón

02.10. (nedeľa) 13.00 Slovo – príhovor brata Grzegorza, riaditeľa Gymnázia školských bratov v Bratislave 13.05 Orientácie 13.30 Môj príbeh – životný príbeh kazateľa závislého od počítačových hier 23.45 Slovo R

04.10. (utorok) 15.35 Orientácie R 16.10 Môj príbeh R

05.10. (streda) 21.55 Sféry dôverné – Svetové dni mládeže

06.10. (štvrtok) 13.50 Sféry dôverné R

08.10. (sobota) 11.30 Mojich sedem divov – Ľubomír Feldek

09.10. (nedeľa) 13.25 Slovo Jána Gdovina 13.30 Orientácie 13.55 Môj príbeh – Závislý kazateľ 23.25 Slovo R

RÁDIO LUMEN

24.09. (sobota) 18.00 Emauzy – **Gréckokatolícka**

PÁPEŽSKÉ MISIJNÉ DIELA

Vyzývame vás na zbierku známok v rámci vašich farností. Takýmto spôsobom môžete pomôcť misiám. Stačí iba známku vystrihnúť s cca 0,5 cm okrajom. NEODLEPUJTE! Ak je známka opečiatkovaná príležitostnou pečiatkou, pošlite celú obálku. Keď sa neviete rozhodnúť, pošlite celé obálky a pohľadnice. Zbierku známok môžete uskutočniť aj v rámci školy. Napríklad umiestnite viditeľne škatuľu na zber známok pre misie pri vchode do chrámu alebo v škole... Známky sa potom špeciálne odlepujú, kladú do sérií a odosielajú do sveta na predaj k zberateľom známok. Výťažok z predaja sa poukazuje na misie.

Akcia nie je časovo obmedzená.

Známky môžete potom príležitostne zaslať do redakcie časopisu Slovo na adresu: Slovo – PMD, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov.

svätá liturgia z Prešova 20.30 Mesiac s pápežom Benediktom XVI.

25.09. (nedeľa) 13.00 Slovenský básnik a prozaik Ľudo Ondrejov 14.00 Veľké nádeje (fragment zo života Ľ. Štúra) 15.30 Napriek strate zraku zostal architektom – Ing. arch. Juraj Lauko 21.00 S prezidentom Zboru dobrovoľníkov Maltézskeho rádu Ing. Antonom Šafárikom

27.09. (utorok) 20.30 Záznam z primíciť novokňaza Martina Taraja z Tvrdošína

28.09. (streda) 20.30 Rímskokatolícka farnosť Rohožník 22.00 Pohoda s hudbou septembrových skladateľských jubilantov

29.09. (štvrtok) 20.30 Pápežské slovenské kolégium sv. Cyrila a Metoda

02.10. (nedeľa) 14.00 Zo života do života

04.10. (utorok) 20.30 Sociálna náuka Cirkvi. Hosť: Mons. František Tondra

05.10. (streda) 20.30 Rímskokatolícka farnosť Svrčinovec

09.10. (nedeľa) 13.00 Nová zbierka Evy Fordinálovej *Z hlbokosti duše*

16.10. (nedeľa) 13.00 Pavol Strauss: Výber z prózy

RÁDIO SLOVENSKO

Streda 19.20 Ekuména vo svete

Štvrtok 19.20 Spravodajstvo Rádia Vatikán

Nedeľa 06.19 Nedeľné ranné zamyslenie 21.05 Cesty

02.10. (nedeľa) 06.19 D. Dian: Anjel a jeho poslanie v mojom živote 21.05 P. Gabriš: Agapé

RÁDIO SLOVENSKO a REGINA

25.09. (nedeľa) 09.30 Evanj. služby Božie z Príbeliec

02.10. (nedeľa) 09.30 Svätá omša (Bratislava)

09.10. (nedeľa) 09.30 Svätá omša (Bratislava)

RÁDIO REGINA (BA, BB, KE)

Streda 21.00 Cesty R

Sobota 21.00 Viera v živote

Nedeľa 17.10 Frekvencia M

24.09. (sobota) 21.00 P. Gabriš: Septembrový magazín

RÁDIO REGINA (KE)

09.10. (nedeľa) 07.00 **Gréckokatolícka svätá liturgia** z kláštora otcov baziliánov v Prešove. Slúži otec Polykarp Jacoš OSBM.

18.10. (utorok) 20.00 **Duchovné slovo** (po rusínsky; otec Polykarp Jacoš OSBM, Trebišov)

RÁDIO REGINA (BA, BB)

Nedeľa 07.55 Z duše 14.45 Z duše R

25.09. (nedeľa) 07.55 J. Černý: Pravda

02.10. (nedeľa) 07.55 P. Gabriš: Anjeli nášho života

09.10. (nedeľa) 07.55 T. Lenczová: Deti v postmodernom svete

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa 08.00 Slovo pre veriacich i neveriacich

02.10. (nedeľa) 07.30 P. Gabriš, D. Dian: Vinica Pána

Zmena programu vyhradená.

Holubica je symbolom nevinnosti. Biela holubica je predovšetkým symbolom Svätého Ducha, ale aj symbolom pokrsteného kresťana a ľudskej duše. V epigrafike môžu byť holubice symbolom zosnulých, ktorí vošli do večného pokoja. Holubica s vavrínovou vetvičkou v zobáčiku alebo mučeníckou korunou predstavuje mučeníkov. Ako všeobecný symbol duše je častým motívom na náhrobníkoch. Býva zobrazovaná sama, niekedy s olivovou ratolesťou v zobáčiku alebo v prstoch nohy, alebo i inými christologickými symbolmi.

Úloha: Obrázok si vystrihni, v mieste prerušovanej čiary prehni. Modré body prepichni a prevleč cez ne niť. Holubicu si môžeš zavesiť na lampu v detskej izbe.

Kresťanská symbolika — Holubica

Pomôcky: Ro, Om, Ísar, Lop, Baisa	Nevycical som	2. časť tajničky	V poriadku	Otrok	Autor: Vladimír Komanický	Úsilie	1. časť tajničky	Chemická značka amerícia	Lesklý náter	Nemecká rieka	Zbi	3. časť tajničky	Španielsky člen
Príprav oraním					Zrúbali ste								
Domácke ženské meno					Natrel masťou / Umelý jazyk								
Rímske číslo 495			Kýmna ošípaná / Satel. telev. stanica					Pohrebná hostina / Arabské platidlo				4. časť tajničky	Bezdomovec
Anglický súhlas				Koleno / Log, po česky					Okopanina / EČV Stropkova				
Zvesil					Zvznížený tón „a" / Ničí (knižne)					farár / Rímsky peniaz			
Staršia značka žiletiek						Symbol Slovanov / Názov					Ministerstvo obrany / Nežne privíňa		
Označenie dlhohrajúcich platní			Tatársky nápoj / Kód letiska Misima						Nábytok / Čínske jazero				
Jediný				Zavesoval / Rozrývaj						Zužuje / Doktor, skratka			
Osamotení								Odechod lietadla					
Kapy					Ruské mesto			Česká televízna stanica					

CH	B	Z	B	O	R	O	S	A	L	K	H	Ľ	E	I	C	Ť
A	O	V	K	A	I	A	D	T	H	Í	CH	L	Ó	R	A	B
P	P	R	M	P	L	O	Á	B	E	L	Z	R	Y	B	A	N
Á	O	C	O	T	A	G	N	T	I	I	A	K	Ó	L	K	O
J	D	K	A	B	A	Y	Y	E	Ó	N	Ť	D	A	M	B	A
N	O	V	O	S	A	L	B	J	A	R	K	D	I	I	Ú	D
J	A	V	O	R	É	E	A	N	E	K	A	O	L	N	Ž	U
V	P	A	O	N	A	B	Á	Z	A	S	Z	I	U	A	A	S
T	U	R	R	C	L	S	Y	A	E	G	E	O	L	C	S	I
Z	S	B	E	K	I	T	Ť	T	N	R	I	O	B	E	D	T
Í	R	E	O	V	O	N	Á	S	Y	M	B	L	A	T	O	A
N	N	S	R	E	Ú	V	Á	CH	E	C	Y	B	R	Ó	M	N
A	A	P	A	T	E	T	S	R	A	Č	A	H	A	N	S	Í

Legenda: ACETÓN, AGÁT, ACHÁT, ANANÁS, ANÍZ, ATLAS, ÁBEL, BALADA, BLATO, BOZK, BREZA, BRÓM, BYTY, CIEĽ, CMAR, ČESŤ, DUSITAN, ESEJ, ETAPA, ETYLÉN, HLADINA, HYMNA, CHLIEB, CHLÓR, CHOROBA, CHRÓM, JABLKO, JAVOR, KLAS, KRAJ, KROJ, KVET, LIGA, OBED, OBILIE, OBUV, OCOT, OVOCINÁR, OVOS, POKOJ, POKORA, RYBA, SNAHA, SRNA, SVOKRA, TÓRA, TREST, ÚVER, ÚŽAS, ZBOR, ŽALOBCA, ŽIAK.

Tajničku osemsmerovky tvorí 31 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky.

SPRÁVNE RIEŠENIA z čísla 17: *krížovka:* (pozri Iz 40, 8); *osemsmerovka:* Kristov kríž je porážkou smrti. **VÝHERCA:** Emília Klimkovská z Kapušian. Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, P.O.Box 204, 080 01 Prešov alebo slovo1@grkatpo.sk.

Duchovné cvičenia pre nesviatostne sobášených

Žiaden človek nie je mimo Božieho záujmu.
Hoci kanál spojenia a jeho intenzita sú rozdielne.

Ponúkame vám duchovné cvičenia pre nesviatostne žijúcich.

Termíny:
Duchovné cvičenia pre mužov: 7. – 9. október 2011
Duchovné cvičenia pre ženy: 9. – 11. december 2011

Miesto: ***Centrum pre rodinu na Sigorde pri Prešove***

Ľudia žijúci v nesviatostnom zväzku tiež zdieľajú s ostatnými Božiu starostlivosť. Nie sú exkomunikovaní, sú naďalej členmi Cirkvi, hoci z rôznych dôvodov prežívajú bolesť odlúčenia sa od sviatosti pokánia a Eucharistie.
Sú medzi nimi veľké rozdiely.
Je veľký rozdiel medzi tým, kto sa opantaný hriechom dokonale odvrátil od Boha i svojho partnera, zanechal vernosť a neplní si ani základnú povinnosť voči svojim deťom, a tým, kto opustený a ponížený našiel po čase blízku osobu a žije s ňou v nesviatostnom zväzku.
Ježiš Kristus neprichádza volať spravodlivých, ale hriešnikov.
Všetci sme chorí na duchu s potrebou Božej pomoci. Hriech rozvedených je však zrejmý a viditeľný, čo ich viac bolestne poznačuje.
O to viac prežívajú Ježišov milosrdný pohľad tí z nich, ktorí neprestávajú túžiť po Bohu, veď jeho láska uzdravuje (pozri Jn, 4).
My vám chceme tento milosrdný Boží pohľad sprostredkovať.

Viac informácií nájdete na www.centrumsigord.sk a centrum.rodina@grkatpo.sk

Centrum pre rodinu – Sigord
Zodpovedný vedúci: otec Peter Jakub
Modlitebná SMS linka: 0904 738 649
Mobil: 0904 604 435, 0903 983 316 (VPS); e-mail: centrum.rodina@grkatpo.sk
Adresa: Centrum pre rodinu, Sigord 134, 082 52 Zlatá Baňa

GR.KAT. MLÁDEŽNÍCKE CENTRUM BÁRKA

Juskova Voľa, skolacentrum@centrum.sk
www.gmcbarka.sk, 057/4490290

23. – 24.09. **Celoeparchiálna púť mládeže do Ľutiny**
07. – 09.10. **Kurz Filip** – Je tvoj kresťanský život skôr len tradíciou zdedenou po rodičoch alebo povinnosťou? Príď a zaži stretnutie s milujúcim Bohom a svojím Spasiteľom. Alebo túžiš prehĺbiť svoje kresťanské základy a viac sa otvoriť Svätému Duchu? Príď a pokojne pozvi aj svojich neveriacich kamarátov! Podmienkou je vek od 15 rokov. (Mgr. Peter Lipták & tím)
14. – 16.10. **Charizmy Svätého Ducha** – „... dychtite po duchovných daroch...“ (1 Kor 14, 1). Víkend, počas ktorého sa dozvieš, ako v sebe prebudiť charizmy Svätého Ducha a ako ich používať s autoritou Božieho dieťaťa. Ovocie a dary Svätého Ducha, modlitba príhovoru, prejavy Ducha, vstup do daru jazykov, proroctva a uzdravovania. Podmienkou je vek od 15 rokov a absolvovaný minimálne Kurz Filip. (otec Mgr. Slavomír Palfi)
14. – 16.10. **AePAŠ (Archieparchiálna animátorská škola)** – víkend pre animátorov
21. – 23.10. **Víkend v Bárke** – vzdelávaco-relaxačné podujatie pre deti a mládež (veková kategória od 9 do 30 rokov).
27. – 30.10. **Vzoprieť sa obrovi** – predĺžený víkend pre miništrantov vo veku od 9 do 13 rokov (otec Jozef Greško)
27. – 30.10. **Narnia: Víkend v skrini** – predĺžený víkend pre mládež od 14 rokov zameraný na proces odpustenia, jeho dôležitosť a podmienky. Sprievodcami na tejto ceste budú narnijskí králi a kráľovné Lucka, Edmund, Zuzka a Peter. (otec Milan Záleha CSsR)

CENTRUM PRE RODINU

Sigord, centrum.rodina@grkatpo.sk, 0904604435
Modlitebná SMS linka: 0904738649

21. – 23.10. **Kurz Rút**. Evanjelizačný kurz pre manželov.
11. – 13.11. **Kurz Samuel**. Ak cítite že potrebujete v oblasti výchovy svojich detí posilu, podporu a povzbudenie, ste pozvaní na Kurz Samuel. Podmienkou je mať absolvovaný Kurz Rút.
• Pozývame vás na rodinnú nedeľnú svätú liturgiu, ktorá sa koná raz v mesiaci v kaplnke centra.

GR.KAT. MLÁDEŽ. PASTOR. CENTRUM

Prešov, Hurbanistov 3, gmpc@grkatpo.sk,
gmpc.grkatpo.sk, Kaviareň: 0915558500

Peter Fučo – koordinátor mladých: 0908 302 814
Aktuálny program nájdete na webovej stránke.

ŠKOLA V PRÍRODE SV. LUKÁŠA

Viničky-Hatfa, filokalia.c@stonline.sk, 0903216197

PÚTNICKÉ MIESTA

Ľutina, www.bazilikalutina.sk, 051 / 45 96 231

01.10. – **Púť ružencových spoločenstiev, Fatimská sobota** (svätá liturgia o 10.00 hod., protopresbyterát Poprad)
02.10. – **Svätá liturgia s modlitbami za uzdravenie** (program sa začína o 9.30 hod.)
08.10. – **Deň spoločenstva Hnutia Svetlo – Život**
05.11. – **Fatimská sobota** (svätá liturgia o 10.00 hod., protopresbyterát Stará Ľubovňa)

Klokočov, www.klokocovmi.sk/cirkev.html, 0911 105 908

01.10. – **Fatimská sobota** (program sa začína o 9.00 hod.)

Litmanová, www.horazvir.sk, 0911 912 643

01.10. – **Fatimská sobota**
09.10. – **Malá púť** (program na hore Zvir sa začína o 9.00 hod.)
Na Hore Zvir sa slávia sv. liturgie každý deň o 14.00 hod. a v nedeľu o 10.30 hod. a 14.00 hod.